

**UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO
PRAHA**

**BAKALÁŘSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM
2010 – 2013**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Zuzana Jarošová

**První světová válka jako nástroj cestovního ruchu
v Italských Dolomitech**

Praha 2013

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jana Pernicová

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR FULL-TIME STUDIES

2010 - 2013

BACHELOR THESIS

Zuzana Jarošová

**The First World War as a means of tourism in the
Italian Dolomites**

Prague 2013

The Bachelor Thesis Work Supervisor: Mgr. Jana Pernicová

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 11. března 2013

Zuzana Jarošová

Poděkování

Chtěla bych touto cestou poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Janě Pernicové za odbornou pomoc a vstřícný přístup při jejím zpracování.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá otázkou turismu ve vztahu k první světové válce v Italských Dolomitech. Teoretická část rozebírá teoretické poznatky, na základě nichž hodnotí zmíněnou oblast z hlediska potenciálu pro cestovní ruch. Zabývá se charakteristikou válečné fronty a s ní spojenými oblastmi cestovního ruchu. Praktická část studuje otázku nabídky cestovních kanceláří do zmíněné oblasti a zpracovává vlastní produkt cestovního ruchu.

Klíčové pojmy

Analýzy cestovních kanceláří, Italské Dolomity, první světová válka, temný turismus, válečná fronta, vlastní produkt cestovního ruchu.

Annotation

This thesis deals with the issue of tourism in relation to the First World War in the Italian Dolomites. The theoretical part describes the findings upon which the thesis assesses the mentioned area in terms of potential for tourism. The thesis deals with the characteristics of the battlefield and its related tourism. The practical part analyses travel agencies' offer to the mentioned areas and develops its own tourism product.

Key words

Analysis of travel agencies, battlefield, dark tourism, First World War, Italian Dolomites, tourism product.

OBSAH

ÚVOD	8
1 TEORIE CESTOVNÍHO RUCHU	9
1.1 Definice cestovního ruchu	9
1.2 Typologizace cestovního ruchu.....	10
1.3 Předpoklady cestovního ruchu	13
1.4 Temný turismus.....	16
2 CHARAKTERISTIKA OBLASTI DOLOMIT	18
2.1 Lokalizační předpoklady.....	18
2.2 Realizační předpoklady.....	20
3 VÁLEČNÁ FRONTA	23
3.1 Vymezené válečné fronty	23
3.2 Turistické oblasti	25
4 SWOT ANALÝZA	31
4.1 Silné stránky.....	31
4.2 Slabé stránky	32
4.3 Příležitosti	32
4.4 Hrozby	33
5 ANALÝZA NABÍDKY CK DO OBLASTI	34
5.1 Cíl a zdůvodnění projektu.....	34
5.2 Analýza výchozího stavu	34
5.2.1 Cestovní kanceláře s nabídkou do oblasti.....	34
5.2.2 CK z hlediska formy turistiky na kterou se zaměřují	35
5.2.3 Nabídka do oblasti válečné fronty	37
5.2.4 Konkrétní produkt CK po válečných stopách	42
6 VYTVOŘENÍ VLASTNÍHO PRODUKTU	45
6.1 Popis programu zájezdu.....	46
6.2 Kalkulace zájezdu.....	51
ZÁVĚR	55
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	57
SEZNAM OBRAZKŮ, GRAFŮ A TABULEK	60
SEZNAM PŘÍLOH	61

ÚVOD

V úvodu bych ráda zmínila, že bakalářská práce se nezabývá běžným typem cestovního ruchu. Jedná se o specifickou formu cestovního ruchu, která vychází z ne zcela obvyklých potřeb účastníků cestovního ruchu.

Dolomity, hory, které kdysi vyvolávaly hrůzu, jsou v dnešní době vnímány jako krásné a poklidné místo. Za první světové války byly frontovým územím a dodnes nesou viditelné stopy krvavých bojů, které ještě čas nestihnul zahladit. Vojáci obou bojujících stran, mezi nimiž stála i řada našich předků, zažívali kruté chvíle a utrpení. A mnozí z našich předků, kteří bojovali na válečné frontě v Dolomitech, se již zpět do svého rodného kraje nevrátili. Ne každý si dokáže uvědomit ohromné obětování a nasazení vojáků, kteří v těchto horách urputně bojovali, trpěli, ale i zbytečně umírali. Jistě si stačí připomenout pravdivá vyprávění vojáků či svědků, daleko silnější vzpomínkou je však seznámit se s místy, kudy kráčela historie první světové války, osobně a dokázat si představit utrpení, kterým si vojáci museli projít.

Je třeba říci, že Dolomity přitahují od druhé poloviny 20. století stále více návštěvníků. S postupem času jsou čím dál tím více rájem lyžařů, turistů, horolezců i cyklistů, ale málokdo si uvědomí, že se zde psala významná část historie první světové války.

Téma své bakalářské práce jsem si zvolila především z důvodu vztahu k dané lokalitě, ale také zejména proto, že mne zajímá samotná otázka cestovního ruchu ve vztahu k první světové válce v oblasti Dolomit. Ráda bych z oblasti Italských Dolomit zmínila osobní zkušenosti doplněné vlastními autorskými fotografiemi.

Ve své práci se věnuji otázce turismu ve vztahu k první světové válce v oblasti Dolomit. Cílem práce je analyzovat a zhodnotit oblast Dolomit z hlediska potenciálu pro cestovní ruch. Dále je cílem analyzovat cestovní kanceláře na domácím trhu cestovního ruchu a zjistit, zda existuje nabídka produktů cestovního ruchu do oblasti válečné fronty v Dolomitech a v případě, že existuje, jaká tato nabídka je. Na základě zpracování analýzy nabídky cestovních kanceláří je cílem této práce také vytvořit vlastní produkt cestovního ruchu, který bude představovat nabídku do oblasti tehdejší vojenské linie v Italských Dolomitech.

TEORETICKÁ ČÁST

1 TEORIE CESTOVNÍHO RUCHU

Bakalářská práce se zabývá cestovním ruchem a proto je nezbytné v následující části vymezit pojmy, které jsou v práci dále použity.

1.1 Definice cestovního ruchu

Vymezení cestovního ruchu je z části problematické, definic cestovního ruchu existuje velké množství, jelikož jednoznačná definice je poměrně obtížná. Je ale třeba určit přesnější definici, aby bylo možné cestovní ruch sledovat, vyhodnocovat, plánovat a řídit. Zelenka uvádí: „*Cestovní ruch je popsán mnoha definicemi, jimž je nejčastěji společné prostorové vymezení vůči obvyklému prostředí pobytu dané osoby, tj. aktivity mimo toto prostředí, dále obsahové a motivační vymezení těchto aktivit (základ pro podrobnější klasifikaci druhů a forem cestovního ruchu) a jejich časový horizont (odlišení od trvalého pobytu osoby).*“¹ Pro zjednodušení předešlého tvrzení, je tedy cestovní ruch definován jako geografické vymezení vůči obvyklému prostředí jeho účastníků. Jedná se o komplexní společenský jev, který je spojen s pohybem a pobytem lidí mimo jejich obvyklé prostředí. Obvyklé prostředí lze chápat jako především obytné, pracovní a studijní prostředí. Pojem cestovní ruch nezahrnuje provozování výdělečné činnosti, řadí se sem pouze služební a obchodní cesty, které mají formu jednání. Nejčastěji však bývá cestovní ruch vymezován z hlediska místního, motivačního i časového hlediska jako „*aktivity osob, cestujících do míst mimo jejich obvyklé prostředí nebo pobývajících v těchto místech ne déle než jeden rok za účelem trávení volného času, sjednávání kontraktů pro následné podnikání apod.*“²

Cestovní ruch je rovněž nutné vnímat jako hospodářské odvětví. CR představuje mnohostranný společenský ekonomický jev. Lze ho vymezit z pohledu spotřeby, kdy CR představuje způsob uspokojování potřeb konzumentů, jedná se tedy o stranu poptávky. Dále lze pohlížet na CR ze strany podnikatelských aktivit v mnoha oborech

---

¹ PÁSKOVÁ, M. a J. ZELENKA. *Cestovní ruch: Výkladový slovník*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002. s. 6. ISBN 978-80-239-0152-8.

² Tamtéž, s. 6.

lidské činnosti, kdy CR vyjadřuje významnou součást ekonomiky společnosti, zde se jedná o stranu nabídky.³

Cestovní ruch neboli turismus vychází z anglického výrazu tourism a používá se pro tento pojem zkratka CR. „*Jevovou náplní cestovního ruchu jsou především souhrnné aktivity návštěvníků cílových oblastí, procesy spojené s budováním a provozováním související infrastruktury, aktivity spojené s využíváním, údržbou, ochrannou přírodního i kulturního dědictví cílových oblastí, politické a veřejně-správní aktivity a současně i reakce místních komunit a ekosystémů na uvedené aktivity.*“⁴ Jedná se tedy o souhrn aktivit účastníků cestovního ruchu, souhrn činností spojených s provozováním a budováním zařízení poskytující služby účastníkům cestovního ruchu, včetně činností osob, které tyto služby nabízejí a zajišťují a včetně aktivit týkajících se využívání těchto služeb. Cestovní ruch souvisí tedy s účastníky CR, poskytovateli služeb, místem realizace CR, tedy jinými slovy destinace. Je nutné dodat, že cestovní ruch rovněž zahrnuje otázky rozvoje a ochrany zdrojů pro cestovní ruch, politické a veřejně-správní činnosti, politika CR, regulace CR, propagace CR, mezinárodní spolupráce.

1.2 Typologizace cestovního ruchu

Stejně tak jako je poměrně obtížné definovat pojem cestovní ruch, i tak je obtížná typologizace cestovního ruchu. Je nutné říci, že kritéria pro dělení cestovního ruchu jsou ve své podstatě relativní, vzájemně se prolínají a často označují stejný údaj akorát odlišným výrazem podle daného kritéria. Lze rozlišit druhy a formy cestovního ruchu. „*Formy cestovního ruchu vycházejí ze zaměření cestovního ruchu na uspokojování určitých konkrétních potřeb účastníka.*“⁵ V souvislosti s cestovním ruchem existuje totiž řada lidských potřeb, ať už je to například poznání nové země, kultury, obyvatel, nových zážitků, nebo dále potřeba odpočinku, relaxace, získávání nových sociálních kontaktů. Formy CR lze dělit na základní, které souvisí s nejširšími

---

³ RYGLOVÁ, K., M. BURIAN a I. VAJČNEROVÁ. *Cestovní ruch. Podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2011. s. 18. ISBN 978-80-247-4039-3.

⁴ PÁSKOVÁ, M. *Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu*. 2.vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2009. s. 22. ISBN 978-80-7435-006-1.

⁵ PETRŮ, Z. *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. 2.vyd. Praha: Idea Servis, 2007. s. 29. ISBN 978-80-85970-55-5.

potřebami, a formy CR specifické, které uspokojují specifické potřeby účastníků CR. Mezi základní formy CR lze řadit rekreační CR, který přispívá k relaxaci a regeneraci fyzických a duševních sil člověka. Další formou CR je kulturně-poznávací CR, který zastupuje potřeby poznávání historie, kultury, zvyků, tradic. Sportovně turistický CR je zaměřený na aktivní odpočinek, aktivní účast na sportovních činnostech. V neposlední řadě je to lázeňsko- léčebný CR, který je zaměřený na léčbu, prevenci, relaxaci, celkovou obnovu fyzických i duševních sil.⁶ Mimo základních forem CR je možné rozlišovat také specifické formy CR, které uspokojují další potřeby, přičemž nabídka se neustále rozvíjí ve vztahu s novými trendy v cestovním ruchu. Ke specifickým formám CR patří například mládežnický CR, rodinný CR, CR seniorů, venkovský CR, dark turismus, CR lidí s tělesným handicapem, nákupní turismus, gastroturismus, golfová turistika, gayturismus, hazardní CR, dobrovolnický CR, asketický CR apod.⁷

Co se týče typologizace cestovního ruchu, lze rozlišit kromě forem cestovního ruchu také druhy cestovního ruchu. Třídění druhů cestovního ruchu záleží na způsobu realizace, průběhu a účincích cestovního ruchu ve vztahu ke geografickým, ekonomickým a společenským předpokladům. Ty pak lze dělit dle různých kritérií, nejzákladnějším rozdělením je rozlišení cestovního ruchu dle kritéria hromadnosti na masový a individuální cestovní ruch. Masový cestovní ruch je založen na hromadném přesunu osob a pobytu ve významnějších destinacích, univerzální nabídce, standardizaci služeb, přesného popisu destinace pomocí technických prostředků, skupinové čerpání služeb vytváření a podpory využívání atraktivit a atrakcí daného prostředí. Opakem je individuální cestovní ruch, který je zpravidla realizován bez zprostředkování, služby jsou nakupovány přímo v místě jejich provozování. Individuální CR je spojován s lidskými potřebami poznávání přírodního a kulturního prostředí na základě úzkého vztahu s místní kulturou, zvyklostmi. Rozdělení druhů cestovního ruchu se provádí na základě následujících zpravidla nejpoužívanějších kritérií. Jedná se tedy o hromadnost, délka trvání, teritoriální rozmístění, vliv na životní

---

⁶ RYGLOVÁ, K., M. BURIAN a I. VAJČNEROVÁ. *Cestovní ruch. Podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2011. s. 20. ISBN 978-80-247-4039-3.

⁷ JAKUBÍKOVÁ, D. *Marketing v cestovním ruchu*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2012. s. 129. ISBN 978-80-247-4209-0.

prostředí, rozložení během roku, organizovanost účastníků cestovního ruchu, využívání zdrojů (přírodních a kulturních).⁸

V rámci typologizace CR je velmi důležité rozdělení druhů CR podle teritoriálního umístění, které se třídí z pohledu daného státu, respektive podle vztahu státu k platební bilanci (export, import, domácí spotřeba) na aktivní a pasivní. Z hlediska místa převažující realizace služeb CR se cestovní ruch dělí na vnitřní CR, národní CR a zahraniční CR. Vnitřní CR je realizován na území státu a zahrnuje domácí CR a příjezdový CR, jinými slovy aktivní. Domácí CR vyjadřuje cestování osob trvale sídlících v zemi uvnitř země a nepřekračující hranice, podle vztahu k platební bilanci jde o domácí spotřebu. Národní CR vyjadřuje CR realizovaný občany daného státu a zahrnuje domácí CR a výjezdový CR, jinak řečeno pasivní CR. Zahraniční CR vyjadřuje CR realizovaný občany daného státu nebo cizinci, kteří překračují hranice daného státu a patří sem již zmiňovaný příjezdový (aktivní) CR a výjezdový (pasivní) CR.⁹ Pro zjednodušení domácí CR představuje cesty obyvatel po území vlastního státu. Aktivní CR, označovaný rovněž jako „incoming“ vyjadřuje příjezdy cizinců do destinace, cesty a pobyt v dané zemi, jde o export služeb, které cizinci čerpají za cizí měnu na území destinace. Oproti tomu pasivní CR neboli „outgoing“ vyjadřuje výjezdy domácích turistů do zahraničí, z pohledu platební bilance jde o dovoz, import zahraničních služeb, za něž domácí turisté utrácejí své prostředky v zahraničí.¹⁰

Podle místa realizace se cestovní ruch dělí na domácí, zahraniční, mezinárodní, národní, příhraniční, výjezdový, vnitřní CR, podle vztahu k platební bilanci na zahraniční aktivní CR a zahraniční pasivní CR, podle trvání pobytu na krátkodobý a dlouhodobý CR. Dalším kritériem je organizovanost, tedy forma zabezpečení cesty a pobytu, CR se dělí tedy na organizovaný a neorganizovaný CR. Dalším kritériem dělení druhů CR je způsob financování, podle kterého existuje komerční a sociální CR, dále věk účastníků, tedy CR dětí, mládeže, seniorský CR, dále převažující prostředí pobytu, CR se dělí na městský, venkovský, horský a přímořský. V neposlední řadě se CR dělí podle vlivu na životní prostředí na měkký a tvrdý CR, podle rozložení během roku na

---

⁸ PÁSKOVÁ, M. a J. ZELENKA. *Cestovní ruch: Výkladový slovník*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002. s. 7-8. ISBN 978-80-239-0152-8.

⁹ PÁSKOVÁ, M. a J. ZELENKA. *Cestovní ruch: Výkladový slovník*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002. s. 8. ISBN 978-80-239-0152-8.

¹⁰ RYGLOVÁ, K., M. BURIAN a I. VAJČNEROVÁ. *Cestovní ruch. Podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2011. s. 20. ISBN 978-80-247-4039-3.

celoroční, sezónní CR, a podle využívání zdrojů na masově konzumní a alternativní CR.¹¹

Ve vztahu k bakalářské práci je třeba shrnout nezbytné pojmy, se kterými práce dále pracuje. Jedná se především o specifickou formu cestovního ruchu, tzv. dark tourism. Dále je třeba uvést jednotlivé druhy cestovního ruchu, které jsou v rámci typologizace cestovního ruchu pro bakalářskou práci důležité. Z hlediska hromadnosti se jedná o masový cestovní ruch, z hlediska teritoriálního rozmístění je to pasivní cestovní ruch, jinými slovy outgoing. V neposlední řadě je třeba zmínit druh CR z hlediska organizovanosti účastníků CR, který je pro bakalářskou práci nepostradatelný. Jedná se o organizovaný cestovní ruch.

1.3 Předpoklady cestovního ruchu

Práce se zabývá lokalitou Dolomit a je potřeba tuto oblast popsat a analyzovat. Proto je nezbytné definovat předpoklady cestovního ruchu.

Předpoklady cestovního ruchu představují souhrn veškerých přírodních a antropogenních prvků, které tvoří předpoklady pro rozvoj a realizaci CR. Předpoklady CR se dělí na lokalizační předpoklady CR, realizační předpoklady CR a selektivní předpoklady CR. Lokalizační předpoklady, jinak také faktory lze dále dělit na přírodní a kulturně-municipální faktory, realizační faktory zahrnují komunikační a materiálně-technické předpoklady. V neposlední řadě je třeba zmínit selektivní předpoklady, mezi něž patří politické, demografické, sociologické, urbanizační, administrativní, ekologické, personální faktory.¹²

Práce se nejprve věnuje lokalizačním předpokladům CR. Lokalizační předpoklady popisují, jak je území atraktivní pro účastníky CR. Jsou významným znakem pro popis potenciálu území, stanovení vývoje území z pohledu destinace, určení, které kategorie CR budou pro danou destinaci vhodnými, jaký druh CR se bude na daném území vyvíjet. Zjednodušeně se jedná o to, pro kterou formu CR je území vhodné, zdali například pro zimní turistiku, vysokohorskou turistiku, cykloturistiku, vodní turistiku apod. V souvislosti s tím lokalizační faktory do jisté míry předurčují,

---

¹¹ PÁSKOVÁ, M. a J. ZELENKA. *Cestovní ruch: Výkladový slovník*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002. s. 69. ISBN 978-80-239-0152-8.

¹² PÁSKOVÁ, M. a J. ZELENKA. *Cestovní ruch: Výkladový slovník*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002. s. 231-232. ISBN 978-80-239-0152-8.

zdali bude území ideální pro krátkodobé aktivity nebo dlouhodobé pobyty. Dále lokalizační faktory do značné míry předurčují, které aktivity CR budou návštěvníci daného území opět z pohledu destinace preferovat. V neposlední řadě rovněž z lokalizačních faktorů vyplývá souhrn činností CR, které lze v místě realizovat z hlediska ekonomických a ekologických faktorů. Lokalizační faktory jsou základ pro odlišení jednotlivých oblastí, pro následnou prezentaci a odlišení od konkurence.

Nejprve je třeba se zaměřit na přírodní předpoklady. Jedná se o faktory rozvoje CR, které zahrnují krajinu, tedy reliéf, charakter terénu, přírodní útvary, přírodní zdroje, přírodní atraktivity, dále pak přírodní faktory zahrnují veškeré vodstvo. Další složkou přírodních lokalizačních faktorů je klima, flóra a fauna. Dále je třeba uvést kulturně-municipální předpoklady CR, které tvoří druhou významnou složku lokalizačních předpokladů. Jedná se ve své podstatě o atraktivity, které byly vytvořeny lidmi, folklór, lidové tradice, zvyklosti, umění.¹³ V souvislosti s lokalizačními předpoklady je třeba zmínit, že význam území roste s příjemným klimatem, neobvyklou modelací terénu, úchvatnou scenerií, zvláštní a zachovalou florou, faunou, zvláštními geologickými úkazy, národními i místními kulturními památkami, památkami zařazenými v seznamu světového dědictví UNESCO, proslulými kulturními událostmi, tradicemi, zvyklostmi či proslulou gastronomií.

Nyní je nezbytné přistoupit k dalším předpokladům CR a tím jsou realizační předpoklady CR. Realizační předpoklady cestovního ruchu představují informačně komunikační faktory (struktura komunikační sítě, dostupnost území) a dále kapacitní faktory, které zahrnují systém infrastruktury cestovního ruchu (ubytovací, stravovací zařízení, sportovní zařízení, kulturní, zábavní zařízení, dopravní a další složky infrastruktury CR) a lidské zdroje.¹⁴ Pásková uvádí: „*Realizační předpoklady CR představují podmínky pro využití primárních zdrojů destinace ze strany jejich návštěvníků a jsou do značné míry ovlivněny úrovní a intenzitou práce destinačního managementu, resp. managementu obecně.*“¹⁵ Realizační faktory představují možnosti danou destinaci využívat z pohledu infrastruktury, dopravy. Potenciál území je

---

¹³ PÁSKOVÁ, M. a J. ZELENKA. *Cestovní ruch: Výkladový slovník*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002. s. 164. ISBN 978-80-239-0152-8.

¹⁴ PÁSKOVÁ, M. a J. ZELENKA. *Cestovní ruch: Výkladový slovník*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002. s. 244. ISBN 978-80-239-0152-8.

¹⁵ PÁSKOVÁ, M. *Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu*. 2. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2009. s. 144. ISBN 978-80-7435-006-1.

využitelný po technické stránce, jen pokud je kapacita služeb dostatečná. Destinace se stává zajímavou pro trh, pokud nabízí služby určité kvality, které jsou základem pro produkty cestovního ruchu. Cestovní ruch je třeba po ekonomické stránce udržovat a pochopitelně zvyšovat, proto je nutná určitá kvalita služeb.

V neposlední řadě je třeba věnovat pozornost selektivním předpokladům CR, které patří k základnímu rozdělení předpokladů CR. Selektivní předpoklady CR vyjadřují potenciál preferovaný účastníky CR a označují zejména pochopení preferencí jistých území a aktivit CR z pohledu poptávky, pochopení systémů zdrojových oblastí.¹⁶ Selektivní faktory podněcují vznik a rozvoj cestovního ruchu, řadí se mezi ně například řízení destinace, spolupráce mezi jednotlivými subjekty, úroveň veřejné podpory CR, vnímání území návštěvníky aj. Selektivní předpoklady CR pak lze rozčlenit do několika dalších skupin faktorů. Jak bylo v práci již zmíněno, jedná se tedy o politické faktory, demografické faktory, sociologické faktory, urbanizační faktory, ekologické faktory, administrativní faktory, personální faktory. Je třeba blíže definovat jednotlivé kategorie faktorů. Nejprve je nutné zmínit politické faktory, které výrazným způsobem ovlivňují cestovní ruch. Politický stav dané země, politická stabilita či nestabilita bývá velmi významným faktorem z hlediska vyhledávaných destinací CR. Důležitou roli selektivních předpokladů CR hrají demografické faktory, jakými je struktura populace, zejména tedy hustota populace, věková struktura, struktura populace z hlediska pohlaví apod. Dalšími již výše zmiňovanými faktory jsou faktory sociologické, které mají rovněž velkou váhu ve vztahu k rozvoji CR. Jako příklad sociologických předpokladů CR lze uvést vzdělání populace, sociální příslušnost, příjem, počet a struktura členů v domácnosti, životní styl. Zelenka s Páskovou uvádí, že do sociologických faktorů CR se také řadí například vlastnictví dopravních prostředků, vlastnictví ubytovacích zařízení k možnosti individuálního způsobu CR. V neposlední řadě je vhodné zmínit urbanizační předpoklady, které spadají pod selektivní předpoklady CR. Urbanizační předpoklad lze chápat jako velikost sídel, hustotu sídel, strukturu sídel, bytový fond. Rozvoj cestovního ruchu je závislý v neposlední řadě na ekologických faktorech, které jsou v úzkém vztahu s přírodními lokalizačními předpoklady. Zahrnují stav životního prostředí, jeho kvalitu, snahu vývoje kvality životního prostředí apod. Personální

---

¹⁶ PÁSKOVÁ, M. *Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu*. 2. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2009. s. 143. ISBN 978-80-7435-006-1.

předpoklady CR představují stav poskytovaných služeb z hlediska jeho profesionality a managementu.¹⁷

Pro následnou charakteristiku a zanalyzování lokality Italských Dolomit je důležité zejména vymezení pojmu lokalizační předpoklady. Lokalizační předpoklady umožňují popsat, jak je území Dolomit atraktivní pro účastníky CR. V rámci lokalizačních faktorů se jedná především o přírodní předpoklady, které jsou nezbytné k popisu krajiny Italských Dolomit. Vymezení pojmu realizačních faktorů je nepostradatelné pro popis infrastruktury CR na území Dolomit.

1.4 Temný turismus

V této části je třeba vymezit pojem temný turismus, který je nepochybně spjatý s tématem bakalářské práce. Práce se zabývá otázkou první světové války jako nástrojem cestovního ruchu v Italských Dolomitech. Cestovní ruch do tehdejší válečné oblasti v Dolomitech představuje specifickou formu CR s potřebou účastníků CR seznámit se s místy, kudy kráčela významná část historie první světové války. Tato specifická forma CR se nazývá temný turismus.

Dark turismus, neboli temný turismus, se řadí, jak již bylo v práci uvedeno mezi specifické formy CR. Charakteristickým znakem této formy CR je, že turisté navštěvují místa, kde se v minulosti odehrála určitá tragédie či neštěstí. „*Temný turismus znamená navštěvovat místa spojená se smrtí, katastrofou, válčením a lidským utrpením.*“¹⁸ V rámci temného turismu navštěvují turisté taková místa, jako jsou pomníky mrtvých, pohřebiště, hřbitovy, bitevní místa, místa úmrtí známých osobností, věznice, památníky aj. Jako konkrétní příklad lze uvést například místo bývalého World Trade Center v New Yorku, místo, kde byl zavražděn prezident Kennedy, vyhlazovací tábor Osvětim v Polsku aj.¹⁹ Co se týče temného turismu, je třeba zmínit problém pravosti některých lokalit atrakcí, jelikož místa nemusí být mnohdy skutečným odkazem na temnou událost a nemůže tedy přinést autentický prožitek místa. Temný turismus je fenoménem

---

¹⁷ PÁSKOVÁ, M. a J. ZELENKA. *Cestovní ruch: Výkladový slovník*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002. s. 262. ISBN 978-80-239-0152-8.

¹⁸ SHARPLEY, R. *The study of Tourism: Past Trends and Future Directions*. Abingdon: Taylor&Francis, 2011. s. 94-97. ISBN 978-0-415-48217-2.

¹⁹ SMITH, M., N. MacLEOD a M. ROBERTSON. *Key Concepts in Tourist Studies*. London: Sage, 2010. s. 35-38. ISBN 978-1-4129-2104-6.

současné doby. „*Téma temné turistiky přilákalo pozornost řady médií, diskutovanou částí tématu se stalo zejména etické dilema temné turistiky a rovněž motivace návštěvníků míst spojených s temným turismem.*“²⁰ Temný turismus zahrnuje tedy cestování do míst spojených s nedávnou katastrofou a neštěstím, ale rovněž do míst odkazujících na vzdálenější historické události, v případě této bakalářské práce se jedná o první světovou válku. Je třeba říci, že temný turismus se týká cestování do míst s účelově postavenými atrakcemi připomínající právě smrt, krutost a lidské utrpení. Pod pojmem temný turismus si lze ale rovněž představit pouze zkušenosti či zážitky, které návštěvníkovi daného místa přinesou autentický obraz dané události, kterou si v rámci temného turismu vybaví.²¹

---

²⁰ SHARPLEY, R. a P. R. STONE. *Tourist experience: Contemporary Perspectives*. Abingdon: Taylor&Francis, 2010. s. 44. ISBN 978-0-415-57278-1.

²¹ SHARPLEY, R. a P. R. STONE. *The Darker side of travel: The Theory and practise of dark tourism*. Bristol: Channel view publications, 2009. s. 13. ISBN 978-1-84541-114-5.

2 CHARAKTERISTIKA OBLASTI DOLOMIT

Dolomity jsou turisticky velmi vyhledávanou oblastí. Lákají úchvatnou krajinou, scenériemi horských masivů, ale rovněž svou historií a kulturou. Na své si zde přijdou turisté, milovníci zimních sportů, horolezci ale i obdivovatelé kulturních a historických památek.

2.1 Lokalizační předpoklady

Pohoří Dolomity se rozkládá na severovýchodě Itálie, v Jižním Tyrolsku, na východ od Bolzanské kotliny (viz příloha A). Leží v oblasti Jižních Vápencových Alp a řadí se mezi nejkrásnější části Alp. Dolomity nepatří k nejvyšším evropským pohořím, ale rozhodně představují nejzajímavější horskou skupinu Alp. Jižní Vápencové Alpy jsou odděleny od krystalických Centrálních Alp sedlem Toblašské vysočiny, které tvoří rozvodí mezi Jaderským a Černým mořem (řeky Rienz a Dráva). Dolomity nejsou tvořeny hlavním hřebenem. Udává se, že tvar Dolomitů připomíná písmeno H, přičemž Východní a Západní Dolomity představují vertikální směr a horizontální linie pak odpovídá jejich spojení s průsmykem Campolungo. Na území Dolomitů se nenachází takové množství ledovců jako v jiných oblastech Alp, charakteristickým znakem jsou spíše rozmanité skalní stavby a jejich barva. Také z tohoto důvodu nemají Dolomity v Evropě obdobu. V severní a centrální části se nacházejí nejvyšší vrcholy Dolomit (s vrcholovými partiemi nad 3000m). Směrem na jih nesahají vrcholy do takových výšek, ale relativní výškový rozdíl je vcelku zachovaný, jelikož se terén v údolích a roklích prohlubuje.

Dolomity se skládají z mnoha menších, často velmi rozličných horských skupin. Součástí Dolomitů jsou jednak rozsáhlá pohoří a masivy (Puez, Sella, Pragské Dolomity, Sextenské Dolomity, Langkofel, Cadini di Misurina), ale také volně čnící kolosy (Civetta, Marmolada, Tofány atd.) Dolomity ale zahrnují rovněž další typy horské krajiny, rozkvetlé horské louky či horská jezera.

Dolomity se dělí na Východní a Západní Dolomity. Východní Dolomity zahrnují Sextenské Dolomity, Cadini di Misurina (s Monte Piana), skupina Cristallo, Sorapiss, masiv Marmarole a Antelao, Pragské a Enneberské Dolomity, skupina Fanes, Settsass a

Col di Lana, Tofany, Nuvolau, Cenera a Croda da Lago, Pelmo, Rite a skupina Bosconero, Civetta a Moiazza, Prampérské Dolomity a skupina Schiara. Západní Dolomity zahrnují hřeben Plose-Astjoch a masiv Peitlerkofelu, skupina Puez a Geiger, skupina Sella, Langkofel, Seiser Alm a Salern, skupina Rosengarten, skupina Marmolady a další.²² Vůbec největší dominantou Dolomitů je pohoří Marmolady s nejvyšším vrcholem a největším ledovcem. Významným úkazem je slavná trojice dolomitských útvarů zvaná Tre Cime di Lavaredo v oblasti Dolomitů di Sesto.

Pohoří Dolomity lze označit jako jedinečný geologický jev na světě. Spadá pod oblast Jižních Vápencových Alp a jedná se tedy o pohoří vápencového původu. Oblast charakterizují typické dolomitické prvky jako stolový povrch některých masivů, stěny, věžovité vrcholy, rozeklané skalní hřebeny a takřka bizarní tvary některých štítů. Výrazně se liší od jiných oblastí Alp a to jednak svými unikátními tvary, ale především svou jedinečnou barvou. Slavný francouzský architekt Le Corbusier označil Dolomity za nejkrásnější umělecky stavitelský výtvar přírody.

Do 19. století bylo pohoří nazýváno Bledé hory. Označení Dolomity získalo pohoří podle horniny, kterou je tvořeno. „*Dolomit, uhličitán hořečnato-vápenatý, je významný horninotvorný materiál, budující celé horské masivy. Ve srovnání s kalcitem obsahuje navíc hořčík, takže jejich vlastnosti jsou poněkud odlišné. Dolomit většinou vzniká přeměnou vápenců působením roztoků bohatých na hořčík.*“²³ Charakteristickou barvou dolomitu je bílá, světlé odstíny žluté, šedá a hnědá. Koncem 18. století byl dolomit jako samostatná hornina rozpoznán švýcarským mineralogem H.B. de Saussurem. Název získal podle francouzského geologa Déodata de Dolomieua, který jako první zaznamenal rozdílné vlastnosti kalcitových a dolomitových hornin.

Pohoří Dolomity je tvořeno převážně dolomitovými sedimentárními horninami, které nejsou v takové míře náchylné vůči chemickému zvětrávání než vápence. Jedná se především o 250 milionů let staré sedimenty v podobě vápenných uloženin z prehistorického moře Tethys. Skály jsou tedy zkamenělými korálovými útesy. Pohoří bylo utvářeno v době třetihor, tedy alpinského vrásnění, ke kterému došlo srážkou evropské a africké litosférické desky. Na základě toho se vyzdvihlo pohoří Alpy

---

²²HAULEITNER, F. *Dolomity: 50 horských túr mezi Brixenem a Bellunem*. 1.vyd. Praha: Freytag&Berndt, 2004. s. 9. ISBN 80-7316-096-X.

²³LUHR, J. *Země*. Praha: Euromedia Group k. s., 2004. s. 69. ISBN 80-242-1225-0.

a Dolomity se rozčlenily na mohutné rozeklané masivy, které pak byly vlivem povětrnostních podmínek neustále vystavovány procesu rozkladu.²⁴

Díky mírnému, téměř jižnímu klimatu, jsou mnohé turistické cesty již v době slunných dní pozdní zimy schůdné a lze na nich plně vychutnat krásy přírody. Dolomity zahrnují řadu chráněných oblastí. Největší přírodní rezervací Dolomit je Národní park Bellunské Dolomity, mezi další přírodní rezervace patří Přírodní park Sextenské Dolomity, Přírodní park Fanes-Sennes-Prags, Přírodní park Puez-Geisler, Přírodní park Schlern, Přírodní park Trudner Horn, Parco Naturele delle Dolomiti d'Ampezzo aj.²⁵ V Dolomitech je možné nalézt řadu překrásných jezer, jako Pragser Wildsee, Lago di Misurina, Toblacher See, Lago di Dobbiaco či Lago di Landro. V jezerech se zrcadlí samotné Dolomity, což za pěkného počasí představuje nezapomenutelný zážitek.

2.2 Realizační předpoklady

Oblast Dolomitů se stala mimořádně oblíbeným cílem turistických výletů i dovolených. Důvodem je především to, že Dolomity jsou relativně velmi dobře dostupné z České republiky a také cenově přijatelné. Zmíněnou oblast pozvedlo zejména výborné dopravní spojení. Dopravní tepny protínají dokonce i brixenské středohorské regiony, ale dá se říci, že pro turisty to nepůsobí jakkoliv rušivě. Dolomity jsou velmi dobře napojeny na evropskou silniční a železniční síť. Doprava do Dolomit je záležitostí individuálních požadavků. Nejčastěji využívaným způsobem dopravy do Dolomit je vlastní doprava autem, popřípadě autobusem v rámci zájezdu s cestovní kanceláří. Cesta z Prahy trvá přibližně sedm hodin, přes Plzeň, Mnichov, Innsbruck, Brenner a dále do turistického střediska. Do Dolomit je možné se dostat rovněž vlakem, především do severní části, cesta vlakem z Prahy je však podmíněna několika přestupy, nejčastěji v Mnichově či Innsbrucku. Z Prahy je možné do Dolomit cestovat letecky, například do Bolzana, Benátek či využít jiné vzdálenější letiště a dále je nutné využít navazující dopravu do konkrétního turistického střediska. Je nezbytné říci, že nabídka

---

²⁴JANSA, E. *Dolomity: Velký turistický průvodce*. 2.vyd. Praha: Marco Polo, 2009. s. 9-10. ISBN 3-85491-422-9.

²⁵HAULEITNER, F. *Dolomity: 50 horských túr mezi Brixenem a Bellunem*. 1.vyd. Praha: Freytag&Berndt, 2004. s. 10. ISBN 80-7316-096-X.

letů do oblasti Dolomit je poměrně omezená, tudíž letecký způsob dopravy nebývá v takové míře využíván.²⁶

Dolomity jsou ideální pro letní i zimní turistiku a jsou velmi oblíbenou oblastí pro rekreaci. Mimo krásných scenérií nabízí Dolomity mnoho historických i kulturních památek. Oblast Dolomitů je velice dobře vybavená jak po turistické, tak po sportovní stránce. Dolomity jsou rájem pro turisty, což způsobuje především dokonalé lanovkové vybavení, velké množství turistických středisek, nesčetné množství turistických tras, stezek a v neposlední řadě nepravidelná autobusová doprava. Vzhledem k turistické vybavenosti nabízí Dolomity velké množství sportovního využití jako je například pěší turistika, horolezectví, nordic walking (chůze se speciálními hůlkami), dále zimní sporty apod. Pochopitelně, se změnou ročních období se mění podmínky pro jednotlivé aktivity.²⁷

Mnoho lidí dnes navštěvuje Dolomity kvůli množství zajištěných cest, tzv. via ferrat. Ferraty mají v pohoří velkou tradici. Zde se pravděpodobně za první světové války zrodila myšlenka zajištěných cest, které měly zprvu pouze napomáhat pohybu vojáků v nepřístupném terénu, jakým Dolomity jistě jsou. Vojáci si zde ve skalách kopali tunely a úzké chodníky zajištěné ocelovým lanem, aby si usnadnili přístup k pozicím ukrytým vysoko v horách. Dolomity jsou proto bez nadsázky kolébkou zajištěných cest.²⁸

Dolomity představují rovněž ráj pro horolezce. Zde se psala historie světového horolezectví. V létě je v Dolomitech možné absolvovat mnoho výstupů od lehkých až po skutečně extrémní výstupy. V zimě se Dolomity stávají velmi obtížným horolezeckým terénem. Po horolezecké stránce jsou významné severní stěny skupiny Tre Cime/Drei Zinnen, jižní stěna Marmolady, velmi populární je rovněž skupina Sella, Tofana a řada dalších.

V Dolomitech je dostupné ubytování prakticky všech kategorií ubytovacích zařízení. Jedná se tedy o hotely, penziony, horské chaty, farmy, ubytování v soukromí, kempy aj. Mnohé z ubytovacích zařízení se specializují například na přání a potřeby

---

²⁶ Jižní Tyrolsko: *Jak se tam dostat*. [online]. [cit. 2012-12-9]. Dostupné z: <http://www.suedtirol.info/cs/Prakticke-informace/Jak-se-tam-dostat.html>

²⁷ Jižní Tyrolsko: *Dolomity- světové dědictví UNESCO*. [online]. [cit. 2012-12-9]. Dostupné z: <http://www.suedtirol.info/cs/Prozijte-Jizni-Tyrolsko/Dolomity---svetove-dedictvi-UNESCO.html>

²⁸ SAINSBURY, B. *Hiking in Italy*. 3. vyd. London: Lonely Planet. 2010. s. 46. ISBN 978-1-7410-4469-0.

rodin s dětmi, turistů, milovníků „wellness“ apod. V souvislosti s Dolomity, jako turistickou oblastí lze zmínit jihotyrolský hotelový řetězec Vitalpina Hotels Südtirol, který se plně zaměřuje na požadavky turistů vyhledávajících pěší túry a vysokohorskou turistiku spojenou s příjemnou relaxací. Od června jsou v provozu všechny horské chaty a alpské hostince. Horské chaty jsou zpravidla posazeny na úpatí vrcholů hor, ve většině případů jsou dostupné jen chůzí po turistických stezkách a jsou ideálním výchozím bodem pro následné túry a procházky.²⁹

V Dolomitech se nachází nesčetné množství turistických středisek. Mezi nejznámější patří bezpochyby Cortina d'Ampezzo či Misurina. Mnoho turistů přijíždí do Dolomit právě v zimním období, nejznámější zimní lyžařská střediska jsou St. Christina, Wolkenstein, St. Ulrich aj.

---

²⁹ *Jižní Tyrolsko: Ubytování*. [online]. [cit. 2012-12-9]. Dostupné z: <http://www.suedtirol.info/cs/Ubytovani.html>

3 VÁLEČNÁ FRONTA

Nejprve je nutné ve stručnosti popsat jednotlivé události, které vedly k následným bojům v Dolomitech. Je důležité zmínit významná fakta spojená s první světovou válkou v Dolomitech, jelikož je to klíčové pro zpracování bakalářské práce.

V roce 1914 došlo v Sarajevu k atentátu na následníka trůnu arcivévodu Františka Ferdinanda, což mělo za následek vyhlášení války Rakouskem Uherskem Srbsku. Reakcí na to bylo, že Rusko vyhlásilo válku rakousko-uherské monarchii a v květnu roku 1915 Itálie opustila Trojspolek a vyhlásila válku Rakousko-Uhersku. Cílem bylo rychlé obsazení Tyrolska, dějištěm bojů se staly Východní Alpy společně s Dolomity.

3.1 Vymezené válečné fronty

V Dolomitech procházela během první světové války v letech 1915-1917 fronta válečných bojů mezi Rakouskem a Itálií. Vypuknutím války mezi Itálií a Rakouskem-Uherskem vznikla italská fronta, jinak také jihozápadní, která se dělila na tyrolskou, korutanskou a sočskou. Fronta v Dolomitech spadala pod tyrolskou frontu a patřila vzhledem k terénním těžkostem k nejobtížnějším (viz příloha A). První bitevní linie první světové války se do Dolomitů přesunula v květnu roku 1915. Začátkem bojů v Dolomitech se Itálie snažila prorazit do údolí Pustertal a směřovat dále do Vídně. Postupem války si italská i rakouská armáda vytvořily vynikající pozice. Do bojů na vysokohorské frontě byly nasazeny speciální horské jednotky doplněné mnohými útvary jiných vojsk. Rakouskou armádu tvořilo vojsko Kaiserschützen, nejvýznamnější z vojenského hlediska, a dále vojsko tyrolských císařských myslivců, Tiroler Kaiserjäger, které rovněž neslo tíhu na celé tyrolské frontě. Útočnou italskou armádu tvořili bersaglieri a jednotky Alpini. Bersaglieri bylo nejpopulárnější italské vojsko, tvořeno horskými myslivci, kteří však nebyli určeni k boji v horách. Daleko významnějšími pro boj v horách byli Alpini (česky Alpíni), kteří představovali nejlepší vojenské jednotky Itálie.³⁰

---

³⁰ ČEPELKA, M. *Fronta v Dolomitech 1915-1917*. 5.vyd. Lysá nad Labem: Kiwi, 2009. s. 24, 30-31. ISBN 978-80-254-4618-8.

Milan Čepelka uvádí, že italská fronta se rozprostírala téměř úplně po státní hranici, od Štilfského sedla přes vrcholy skupiny Ortler do Tonžského průsmyku a pak jižně, částečně masivem Presanella, přes Adamello ke Gardskému jezeru, dále přes masiv Monte Baldo, údolí Adiže u Rovereta, k Monte Pasubiu, severovýchodně přes údolí Val Sugana do Dolomit. Je třeba se detailněji věnovat právě vymezení válečné fronty v Dolomitech. Fronta začínala nad údolím Val Sugana, vedla údolím Val Piana a jižními horami Fleimstaler Berge do sedla Passo Manghem, po hřebenech Monte Cauriol a Colbricon do sedla Passo Rolle, přes Panegeggio do sedla Passo di Valles, ke hřebenu severních hor Fleimstaler Berge na Monte di Predazzo, Passo San Pellegrino a Passo le Selle. Dále vedla fronta ke Costabelle, později masivem Marmolady, ledovcem dolů k výšině Fedaia, přes hřeben Padon do Arraby a ke Col di Laně a Monte Siefu. Od hory Sasso di Stria začínal nejtěžší úsek, kde následovaly Lagazuoi, Castelletto, údolí Travenanzes, Tofana I, východněji pak Monte Cristallo, Monte Piana a další části Sextenských Dolomit- Toblinger Knoten, Paternkofel, Obernbachernspitze, Elferkofel a Sextener Rotwand. Na severovýchodě Dolomit dosáhla fronta sedla Kreuzbergsattel a pokračovala k vrcholu Pfannspitze, kde končila fronta v Dolomitech, zároveň fronta tyrolská.³¹

Fronta v Dolomitech představuje ve válečných dějinách neobvyklý, ojedinělý a velmi svérázný způsob vedení boje. Udává se, že žádná fronta v historii válek nebyla podivuhodnější nežli fronta v nejvyšších partiích Dolomit. Fronta v Dolomitech je zajímavá a obdivuhodná především tím, že boje se odehrávaly nejen v náhorních pustinách, ale také na velmi často těžko dostupných hřebenech, vysoce položených sedlech a věžovitých vrcholech. Krajina Dolomitů byla pustá, nehostinná a příroda často zákeřná a nevyzpytatelná. Válka přinesla obrovské množství obětí jednak v důsledku bojů, ale také nepříznivých podmínek při držení válečných pozic v zimě. Sníh, mráz, laviny zabíjely nemilosrdně vojáky obou stran armád.³² „*Nikdy předtím nehrála příroda tak rozhodující roli ve válce. Pouze jedna třetina mužů, kteří zemřeli v boji v této krvavé válce v horách, byli skutečně zabiti v akci. Zbývající dvě třetiny padly za obětí lavinám,*

---

³¹ ČEPELKA, M. *Fronta v Dolomitech 1915-1917*. 5.vyd. Lysá nad Labem: Kiwi, 2009. s. 27-29. ISBN 978-80-254-4618-8.

³² WACHTLER, M. *The first World war in the Alps*. 1.vyd. Bolzano: Athesia Spectrum, 2006. s. 170. ISBN 978-88-60110-37-4.

bleskům, sesuvům půdy a skal. Během třech let zemřelo pod lavinami 60 tisíc italských i rakouských vojáků.“³³

Boje na frontě v Dolomitech se zprvu vedly formou boje muže proti muži, po určité době byla válka vedena v podobě bojů mezi početnými vojsky. Celá vysokohorská fronta využívala vyšší hory, které měly funkci přírodních pevností. Díky řadě strategických pozic a moderních prostředků se hory stávaly nedobytnými opevněními. Válka, která byla z počátku malá, formou hlídek, se poté přeměnila v obléhací a pevnostní válku. Nepřátelé vedli boje o každé postavení, které bylo jakýmkoliv způsobem výhodnější, tedy o každý hřeben či skalní věž. Jako příklad lze uvést oblast Monte Piana či Col di Lana. „*Nejtěžší boje probíhaly v nejvýchodnější části Monte Piana a rozšířily se až k masivu Drei Zinnen a přes Elfer k hlavnímu hřebeni pohoří Karnische Alpen.*“³⁴

Když Itálie vyhlásila válku Rakousku-Uhersku, vzápětí nato obsadila Cortinu d'Ampezzo, která patřila Habsburkům od roku 1511. Rakousko-uherská armáda se stáhla k opevněné obranné linii s pevností Tre Sassi v průsmyku Passo Valparola. Italové postupovali směrem k údolí Val Badia a Val Pusteria pomalu a velmi rozhodně, ke střetu s rakouskou armádou došlo až v červnu v průsmyku Passo Valparola. V následujících týdnech Italové dobyli pevnost Fort Tre Sassi prostřednictvím dělostřeleckých posádek umístěných v oblasti Cinque Torri. Jejich vítězství neoslabilo rakouskou obranu a celé léto trvalo, než se Italské armádě podařilo prorazit jejich obrannou linii. Válka v Dolomitech skončila koncem listopadu roku 1917.³⁵

3.2 Turistické oblasti

Válka zanechala v Dolomitech obrovské stopy, tudíž všichni turisté, horolezci, lyžaři mají možnost bývalou jižní frontu první světové války objevovat. Četné turistické trasy různé náročnosti a délky umožňují navštívit italská a rakouská stanoviště i místa bojů. „*V jižním Tyrolsku najdete 80 horolezeckých stezek, první z nich vznikly během*

---

³³ WACHTLER, M. *The first World war in the Alps*. 1.vyd. Bolzano: Athesia Spectru, 2006. s. 172. ISBN 978-88-60110-37-4.

³⁴ JANSÁ, E. *Dolomity: Velký turistický průvodce*. 2.vyd. Praha: Marco Polo, 2009. s. 9-10. ISBN 3-85491-422-9.

³⁵ WACHTLER, M. *The first World war in the Alps*. 1.vyd. Bolzano: Athesia Spectrum, 2006. s. 17. ISBN 978-88-60110-37-4.

*1. světové války na dolomitské a ortlerské frontě.*³⁶ V sedmdesátých letech minulého století došlo pod vedením Spolku přátel Dolomit společně s Waltherem Schaumannem k obnově cest, kde vedla bývalá fronta, a vznikly tzv. Cesty míru. Velké množství turistických cest a stezek prochází územím bývalé válečné fronty. Pomocí turistických stezek, horolezeckých cest i lyžařských tras je možné se dostat do míst, ve kterých lze obdivovat skalní věže a špičky Dolomitů, a která jsou protkaná válečnou historií. Mnoho pozůstatků z války, často velmi rozpadlých, jindy ještě překvapivě zachovalých bylo obnovováno, opravováno a postupně zpřístupňováno turistům a zájemcům historie. Na území Dolomit válka skutečně zanechala své stopy, a tak se turista může běžně setkat s takovými pozůstatky z války, jako jsou štoly ražené do skály a zbytky zděného opevnění, viz obrázek 1, dále jsou to například zbytky ostnatých drátů, ale také vojenské konzervy aj.

Obrázek 1: Zbytky zděného opevnění

Zdroj: Jarošová, 2012

Existuje řada projektů spojených s válečnou frontou v Dolomitech. „*Projekty s názvem *Traces of our history (Stopy naší historie)* a *Bellum aquilarum* mají za úkol nashromáždit zbytky války, která se v Dolomitech udála.*“³⁷ Cílem těchto projektů je

³⁶ CREPAZ, G. *Jižní Tyrolsko: Jiná Itálie*. Bozen: Athesiadruck. s. 24

³⁷ *Jižní Tyrolsko. Po stopách 1. světové války v Dolomitech*. [online]. [cit. 2012-12-22]. Dostupné z: <http://www.suedtirol.info/cs/Prakticke-informace/Zeme-a-lide/Dolomity-Svetove-prirodni-dedictvi>

válečné pozůstatky chránit a uchovat. Rozsáhlé akce vojenské archeologie a náročné restaurování, na kterém se podílely společně armády zemí, jež proti sobě bojovaly, přinesly ve výsledku řadu opravených památek na válečné objekty, jako jsou rozsáhlá muzea první světové války pod širým nebem v oblasti Lagazuoi, Cinque Torri či například Monte Piana. Podpora zachování válečných památek se odvíjí na základě spolupráce s rakouskými partnery, jako je například Klub císařských horských střelců, důležitá je rovněž podpora v rámci programu Interreg II Itálie- Rakousko, dále pak finanční podpora Evropského společenství aj.³⁸

Následující část práce zmiňuje některá významná místa odkazující na boje první světové války, které ilustrují různé způsoby horského válčení. Jako první je nutné zmínit pevnost **Tre Sassi** v sedle Valparola, viz obrázek 2. K vidění jsou zde některé z nejzajímavějších památek na válečnou frontu v Dolomitech. Pevnost Tre Sassi byla postavena koncem 19. století k obraně sedla Passo Valparola. V červenci roku 1915 byla bombardována italským dělostřelectvem od skal Cinque Torri a následně opuštěna. V dnešní době funguje jako muzeum první světové války s vybavením, zbraněmi a spoustou každodenních válečných potřeb. Nacházejí se zde rovněž fotografie a dokumenty, které vyprávějí historii obyvatel této horské oblasti zasažené válkou. Muzeum v pevnosti Tre Sassi je přístupné po celý rok.

UNESCO/artikel/1eb4fdc1-2597-41c8-b59a-480ffc16a703/Po-stopach-1.-svetove-valky-v-Dolomitech.html

³⁸ *Dolomiti.org: Cortina- La grande guerra*. [online]. [cit. 2012-12-28]. Dostupné z: <http://www.grandeguerra.dolomiti.org/CZ/dettaiglio0.htm>

Obrázek 2: Vstup do muzea Tre Sassi

Zdroj: Jarošová, 2012

Dále je to rozsáhlé venkovní muzeum **Piccolo (Kleiner) Lagazuoi** na stejnojmenné hoře s vojenskými tunely, se zbytky kasáren, přístřešků, zpola zasypaných zákopů, skalními úkryty, pobořených střílen a pozorovaten. Nejvýznamnější tunely byly dnes znovu otevřeny a je možné je navštívit bez jakéhokoliv rizika, během prohlídky lze prohlédnout jeskyně, které sloužily k ubytování posádek, fungovaly jako sklady různého materiálu a výbušnin (viz příloha B). V několika jeskyních byly zřízeny muzejní expozice se zvukovými reprodukcemi přibližujícími každodenní život vojáků. Hora Lagazuoi představovala za první světové války skutečně strategický bod. Od začátku bojů na tyrolské horské frontě byla obsazena bránícími se rakouskými jednotkami, zatímco Italové sídlili v oblasti Cinque Torri, Averau a Nuvolau. Italské jednotky hloubily tunely v hoře Lagazuoi s cílem vyhodit nepřátelské pozice do vzduchu, což se nakonec zdařilo. Stěny hory jsou rozbité od dynamitových náloží, provrtané střílnami a samotný vrchol je v důsledku výbuchu plochý a okolní hory ho převyšují.³⁹

Další ukázkou zachovaných válečných pozůstatků je muzeum pod širým nebem v oblasti **Cinque Torri**. „*Muzeum Cinque Torri bylo vytvořeno a zpřístupněno v roce*

---

³⁹ ČEPELKA, M. *Fronta v Dolomitech 1915-1917*. 5.vyd. Lysá nad Labem: Kiwi, 2009. s. 163-171. ISBN 978-80-254-4618-8.

2002.⁴⁰ Oblast muzea začíná hned u příjezdové stanice lanovky, je tedy velmi dobře přístupná a poté se rozvětňuje do sítě turistických stezek (viz příloha B). Oblast je bohatá na sbírky muzejních exponátů shromažďující zbraně a předměty každodenní potřeby vojenského života. V době první světové války vedla kolem horského masivu Cinque Torri italská linie se sítí zákopů, a opevněných stanovišť, jejichž ideální strategická poloha umožňovala kontrolovat část fronty od pohoří Tofane až po Sasso di Stria. Stezky vedou k budově italského velení, zákopům, dělostřeleckému stanovišti a jsou doplněny o informační panely, reprodukce dobových výkresů a fotografií.

Venkovní muzeum první světové války je možné navštívit rovněž na náhorní plošině **Monte Piana**, viz obrázek 3. Monte Piana je stolová hora v Sextenských Dolomitech, která zaujímala strategickou roli během první světové války. Monte Piana má dva vrcholy; severní a jižní, na nichž probíhaly kruté boje mezi Italy a Rakušany.⁴¹ Po konci první světové války zůstala na Monte Pianu celá řada chodníků, pěšin, zákopů, štol, bojových pozic, drátových zátaras, které však v průběhu času a vlivem drsných vysokohorských podmínek chátraly.⁴² V letech 1977 až 1982 byla spolkem „Přátel Dolomit“ v prostoru bojiště vybudována „**Historická okružní stezka**“ přes bývalé zákopy a bojové pozice (viz příloha C). Došlo k obnovení cest a k jejich zajištění lany, pracovalo se na vyhledávání historických objektů, které ilustrují válečné události a v neposlední řadě došlo k výstavbě řady pomníků, památníků a kapličky. Za zmínku jistě stojí pomník věnovaný bojujícím na Monte Pianě z roku 1978 či Zvon přátelství, který symbolizuje památku na osudovou dobu a vyzývá lidstvo k životu v míru.⁴³

---

⁴⁰ ČEPELKA, M. *Fronta v Dolomitech 1915-1917*. 5.vyd. Lysá nad Labem: Kiwi, 2009. s. 187. ISBN 978-80-254-4618-8.

⁴¹ WACHTLER, M a G. OBWEGS. *Krieg in den Bergen Dolomiten*. Bozen: Athesia Spectrum, 2008. s. 105. ISBN 978-88-87272-42-0.

⁴² JANSÁ, E. *Dolomity: Velký turistický průvodce*. 2.vyd. Praha: Marco Polo, 2009. s. 58-59. ISBN 3-85491-422-9.

⁴³ ČEPELKA, M. *Fronta v Dolomitech 1915-1917*. 5.vyd. Lysá nad Labem: Kiwi, 2009. s. 97-101. ISBN 978-80-254-4618-8.

Obrázek 3: Historická okružní stezka na Monte Piana

Zdroj: *Monte Piana*. [online]. [cit. 2012-12-28]. Dostupné z: <http://www.montepiana.com/gallery.htm>

Za zmínku bezpochyby stojí oblast **Drei Zinnen/Tre Cime**, v češtině známá jako Tři cimbuří. Boje v oblasti Tre Cime jsou spojovány s takovými strategickými body jako je **Paternkofel**, jehož historie je úzce spjata s osobou horského vůdce Seppa Innerkoflera, který zde zahynul při pokusu o dobytí vrcholu, jenž byl obsazen italskými jednotkami.⁴⁴ Hlavním opěrným bodem Rakušanů na frontě v oblasti Tre Cime byl vrchol **Toblinger Knoten**, kde byl dělostřelecký pozorovatel. Během bojů v této oblasti sehrál velkou roli vrchol Sextener Stein, který byl místem rakouských pozic a své označení získal během války. Směrem na jih od Tre Cime di Lavaredo se nachází kaplička, kterou v roce 1916 vybudovali Alpini na památku vojáků, kteří v těchto místech zahynuli. Výstupové cesty, jako například na vrchol Paternkofelu, jsou pojmenovány po válečných hrdinech a rovněž využívají původní tunely.

Další památkou na válečnou frontu je tzv. Horská stezka Alpini, což je zachovalá vyšlapaná stezka z 1. světové války ukazující, jak byly dovedně budovány válečné cesty.

---

⁴⁴ WACHTLER, M a G. OBWEGS. *Krieg in den Bergen Dolomiten*. Bozen: Athesia Spectrum, 2008. s. 84. ISBN 978-88-87272-42-0.

PRAKTICKÁ ČÁST

4 SWOT ANALÝZA

4.1 Silné stránky

Dolomity patří mezi nejúchvatnější horské krajiny světa. Zahrnují jedinečné horské masivy s úžasnými panoramaty. Dolomity jsou neobvyklý geologický jev, který se liší od jiných oblastí Alp zejména svými tvary a barvou. Od roku 2009 jsou Dolomity zapsané na seznamu světového dědictví UNESCO se zvláštním stupněm ochrany.

Dolomity mají výhodnou geografickou polohu a vhodné klima, které předurčují možnost prakticky celoroční turistiky. Dolomity zahrnují dostatečné množství lokalit vhodných k turistice, oblast je rozmanitá z hlediska druhů krajiny, které jsou ideální například pro pěší turistiku, cykloturistiku, vysokohorskou turistiku apod. Dolomity tvoří řada chráněných oblastí, což je rovněž silnou stránkou oblasti.

Nelze opomenout výborné dopravní spojení, jenž oblast Dolomit z hlediska turismu pozvedlo. Dolomity mají dostatečnou síť ubytovacích kapacit. Nachází se zde řada významných rekreačních středisek, které umožňují ubytování prakticky ve všech kategoriích ubytovacích zařízení a které jsou dobře vybaveny doprovodnou sportovně-rekreační infrastrukturou. Lze říci, že úroveň základních i doplňkových služeb CR v této oblasti je vysoká. Dochází k rozvoji hotelových řetězců, které se zaměřují na konkrétní požadavky turistů. Dolomity jsou velice dobře vybaveny po turistické stránce. Ať už se jedná o lanovky, turistické stezky, jejich značení, dostupnost, lyžařské terény apod.

Silnou stránku oblasti Dolomit představují také historické a kulturní památky. Oblast Dolomit je osídlena už od doby ledové. Své stopy tu zanechali Rétové, Římané, Langobardi a během první světové války zde procházela válečná fronta mezi rakouskou a italskou armádou. Silnou stránku Dolomit představuje v souvislosti s tímto faktem jednoznačně dostatečná údržba a obnova historických objektů, ve vztahu k této práci tedy válečných objektů jako pozůstatků z první světové války.

4.2 Slabé stránky

Oblast Dolomit vykazuje především silné stránky, slabých stránek lze nalézt minimum. Přestože Dolomity mají předpoklad v celoroční turistice, navštěvovány jsou zejména v letní a zimní sezóně. Ve zbývajících ročních obdobích nevytváří služby CR zcela ideální podmínky pro turistiku, zejména například pro vysokohorskou turistiku. Služby CR v období mimo sezónu nedosahují takové kvality, ať už se jedná o základní služby CR, nebo doplňkové. V období mimo letní a zimní sezónu je například zavřena většina horských chat, turistické stezky jsou neschůdné apod. Za slabou stránku lze považovat poměrně vysokou koncentraci návštěvníků do nejznámějších rekreačních středisek v období sezóny jako je například nejznámější středisko Cortina d'Ampezzo v oblasti Sextenských Dolomit. Jako slabou stránku lze považovat během sezóny mnohdy velmi přeplněné turistické oblasti, s čímž souvisí bezpochyby i vyšší ceny služeb cestovního ruchu v době sezóny.

4.3 Příležitosti

Příležitosti území Dolomit představuje v určité míře rozvoj potenciálu přírodního a kulturního prostředí, rozvoj infrastruktury CR, jako je dopravní, sportovní, komunikační aj. Za příležitosti oblasti Dolomit lze zajisté považovat tvorbu nových produktů CR zaměřených na jednotlivé turistické oblasti.

Příležitost bezpochyby představuje obnova a následné zpřístupnění dalších zajímavých a pro oblast významných historických objektů a rovněž kulturních památek. Tento fakt se dotýká především objektů a pozůstatků, které v Dolomitech zanechala první světová válka. Přestože je oblast protkána mnoha již obnovenými válečnými památkami, stále je na území Dolomit, respektive na území válečné fronty čemu věnovat pozornost, zachovávat autenticitu a zpřístupňovat lokalitu pro turisty. S touto skutečností souvisí také fakt, že Dolomity mají stále větší potenciál pro rozvoj tzv. temného turismu. To souvisí především s historickými předpoklady, dále pak s již zmíněnou tvorbou nových produktů zaměřených na turisty vyhledávající tuto formu CR.

Důležitou roli hraje ale rovněž zvyšování kvality infrastruktury CR, tedy například výstavbu nových lanovek, zvyšování kvality v oblasti turistických stezek a jejich značení aj.

4.4 Hrozby

S příležitostmi vztahujícími se ke zvyšování kvality infrastruktury CR souvisí hrozby v podobě poškozování přírodního prostředí. Výstavba lanovek, rekreačních středisek či sportovních zařízení může mít za následky ničení přírodního prostředí. Stejně tak může docházet k destrukci životního prostředí v důsledku přeplněných středisek, zejména v době sezóny a s tím souvisejícího přetěžování území. Čím dál více se objevují nároky na dopravu, což má za následek rostoucí emise z dopravy. Základem by mělo být tedy dlouhodobé šetrné využívání území a jeho ochrana s využitím moderních metod regulace a plánování. Možnou hrozbu v Dolomitech představuje také převážení forem cestovního ruchu, které nejsou v úplné míře šetrné k životnímu prostředí. Návštěva Dolomit představuje pro turisty další hrozby jako je mnohdy drsné klima či například hrozba úrazu.

Tabulka 1: SWOT analýza

Silné stránky	Úchvatná krajina, UNESCO, geografická poloha, klima, možnost celoroční turistiky, četnost turistických lokalit, řada chráněných oblastí, dopravní spojení, síť ubytovacích zařízení, sportovně rekreační infrastruktura, turistická vybavenost, významná rekreační střediska, vysoká úroveň základních i doplňkových služeb CR, historické, kulturní památky, jejich údržba a obnova.
Slabé stránky	Sezónnost, nižší kvalita služeb CR mimo sezónu, koncentrace návštěvníků ve známých střediscích, přeplněné turistické oblasti, vyšší ceny služeb CR v době sezóny.
Příležitosti	Rozvoj potenciálu přírodního a kulturního prostředí, rozvoj infrastruktury CR, tvorba nových produktů CR zaměřených na oblast, obnova, zpřístupnění historických, kulturních památek, rozvoj temného turismu.
Hrozby	Poškozování přírodního prostředí, převážení forem CR nešetrných k životnímu prostředí, mnohdy drsné klima, úrazy.

Zdroj: Jarošová, 2012

5 ANALÝZA NABÍDKY CK DO OBLASTI

5.1 Cíl a zdůvodnění projektu

Cílem této části práce bylo analyzovat cestovní ruch v oblasti bojů první světové války v Italských Dolomitech. Úkolem bylo tedy se zaměřit na domácí cestovní kanceláře a jejich nabídku do zmíněné oblasti. Stěžejním cílem bylo zjistit, na co se nabídky domácích cestovních kanceláří zaměřují, tedy na jakou formu turistiky, do jaké oblasti Dolomit je nabídka cestovních kanceláří nejvíce soustředována. Dále bylo otázkou, na jakou cílovou skupinu turistů se nabídky zaměřují, zdali jde o komplexní nabídku rozmanitým cílovým skupinám, nebo zda nabídky cestovních kanceláří upřednostňují určité skupiny turistů. Cílem bylo rovněž zaměřit se v nabídkách cestovních kanceláří na upřednostňovaný druh ubytování, dopravy apod.

Pro zjištění nabídky cestovních kanceláří do oblasti využívá práce jako metodu výzkumu analýzu. Analýza vybraných cestovních kanceláří byla zpracována prostřednictvím internetu, viz příloha H. Jedná se jednak o velké cestovní kanceláře, ale rovněž o menší cestovní kanceláře, které se zaměřují na určitý segment trhu CR.

5.2 Analýza výchozího stavu

5.2.1 Cestovní kanceláře s nabídkou do oblasti

Na trhu CR existuje velká řada cestovních kanceláří, které se ve své nabídce soustřeďují na oblast Dolomit. Je třeba ale říci, že většina těchto cestovních kanceláří, které se na oblast Dolomit zaměřují, nabízejí produkty CR do této oblasti okrajově v rámci celkové nabídky. To znamená, že mají ve své nabídce mnoho destinací s různě zaměřenými formami cestovního ruchu, mezi nimiž se objevuje mimo jiné také oblast Dolomit. Na trhu CR existují však také cestovní kanceláře, které se specializují pouze na oblast Itálie. Nelze opomenout určitý počet cestovních kanceláří, které se specializují pouze na oblast Alp, s tím tedy na oblast Dolomit, jež tvoří část Alp. Takové cestovní kanceláře pak poskytují rozmanitější nabídku produktů cestovního ruchu oproti cestovním kancelářím, které nemají vyhraněnou specializaci a zájezdy poskytují do velké části států světa.

Nejprve je třeba se zaměřit na cestovní kanceláře, jejichž nabídka, jak již bylo uvedeno v předešlém textu, je nejrozsáhlejší a poskytuje produkty cestovního ruchu do nejrůznějších destinací, mimo jiné tedy zahrnuje právě oblast Dolomit. Z celkového počtu dvaceti pěti cestovních kanceláří, které do své nabídky zahrnují oblast Dolomit, lze jmenovat především tyto cestovní kanceláře, jako je CK ČEDOK, CK Firotour, CK Smart Travel, CK Neckermann a CK Nev Dama aj. Ve vztahu k tématu práce je třeba zmínit fakt, že na domácím trhu cestovního ruchu jsou dále cestovní kanceláře, jejichž činnost se specializuje pouze na Itálii. Je možné uvést cestovní kanceláře jako je CK Italiatravel či například CK Italieonline. Z hlediska rozmanitosti a počtu produktů CR v oblasti Dolomit jsou pro téma této práce jednoznačně důležité cestovní kanceláře, které svou činnost v cestovním ruchu cílí na Alpy. Tuto skupinu zastupuje na trhu cestovního ruchu CK Alpy.

5.2.2 CK z hlediska formy turistiky na kterou se zaměřují

Velká část cestovních kanceláří nabízející dovolenou v Dolomitech se zaměřuje na zimní turistiky. Jak bylo již zmíněno, Dolomity jsou pro zimní turistiky ideálním místem, zejména díky velkému počtu lyžařských středisek, lyžařských tratí a moderní síti lanovek. Nejvyhledávanější oblastí je oblast Dolomity Superski, nacházející se v severoitalské provincii Trentino. Právem je tato oblast označována za jeden z největších lyžařských areálů, v jednom areálu se nachází dvanáct nejkvalitnějších lyžařských středisek celých Dolomit.

Z analýzy nabídky cestovních kanceláří do oblasti vyplývá, že na lyžařské zájezdy do oblasti se zaměřuje patnáct cestovních kanceláří z celkového počtu dvaceti pěti. Jedná se tedy o CK Víkend, CK Kontakt, CK ČEDOK, CK Redok, CK Alpy, CK Cicala, CK Fede a CK Conti, V-tour, CK Smart travel, CK Nev Dama, CK Neckermann, CK Firotour, CK Italiatravel či Italieonline. Je třeba říci, že zmíněné cestovní kanceláře neposkytují pouze zimní zájezdy, ale zaměřují se ve své nabídce rovněž na letní sezónu.

Z analýzy nabídky cestovních kanceláří vyplývá, že některé ze zmíněných cestovních kanceláří zahrnují ve své nabídce jak zimní, tak letní zájezdy, ale do oblasti Dolomit nabízejí pouze zimní lyžařské zájezdy. Z výše uvedených cestovních kanceláří

je to právě CK Fede, CK Cicala, CK Conti, CK Smart travel, CK Nev Dama, CK Neckermann, CK Firotour, Italiatravel či Italieonline.

Nyní je důležité zmínit oblasti Dolomit, na které se nejčastěji zaměřuje nabídka zimní turistiky ve výše uvedených cestovních kancelářích. Jedná se tedy především o oblast Dolomit – Dolomiti Superski, která zahrnuje velké množství lyžařských středisek jako je Kronplatz, Arabba- Marmolada, Cortina d'Ampezzo, Alta Badia, Val di Fiemme, Val di Fassa aj. Uvedené cestovní kanceláře poskytují buď organizované zimní zájezdy, nebo formu ubytování v oblasti.

V souvislosti s analýzou cestovních kancelářích poskytující nabídku do oblasti Dolomit, je třeba mluvit o dalších produktech cestovního ruchu, na které se cestovní kanceláře specializují. Velká část cestovních kancelářích nabízejících dovolenou v Dolomitech směřuje svou nabídku na letní aktivní turistiku či poznávací zájezdy. Pod pojmem aktivní turistika si v rámci nabídky cestovní kanceláře lze představit pěší turistiku, vysokohorskou turistiku, cykloturistiku apod. Z celkového výčtu cestovních kancelářích se jedná o deset cestovních kancelářích. Lze jmenovat CK Poznání, CK Adventura, CK Alpina, CK Mayer&Crocus, CK Mundo, CK Outdoor Travel, CK Geops, CK Emma, CK Kudrna a CK Čebus. Na trhu CR existuje ještě šest již zmíněných cestovních kancelářích, které mimo zimních zájezdů nabízí i letní zájezdy do oblasti Dolomit. Jedná se o CK Vikend, CK Alpy, V-tour, CK ČEDOK, CK Kontakt a CK Redok. Viz graf 1.

Graf 1: Cestovní kanceláře dle sezónní nabídky do Dolomit

Zdroj: Jarošová, 2012

5.2.3 Nabídka do oblasti válečné fronty

Z analýzy nabídky cestovních kanceláří do oblasti vyplývá, že poměrně velká část cestovních kanceláří nabízí zájezdy přímo do míst válečné fronty. V této části je třeba se věnovat jednotlivým cestovním kancelářím, jejichž nabídka zájezdů je jakkoliv spojena s válečnou frontou v oblasti Dolomit. Práce se zaměřuje na to, jaké cestovní kanceláře na domácím trhu cestovního ruchu nabízejí produkty cestovního ruchu spojené s válečnou frontou v oblasti Dolomit, dále pak právě jaké produkty cestovního ruchu vybrané cestovní kanceláře nabízejí a v neposlední řadě jakou formu turistiky s oblastí válečné fronty v Dolomitech vybrané cestovní kanceláře spojují.

Z celkového počtu dvaceti pěti cestovních kanceláří, jejichž nabídka zahrnuje oblast Dolomit, se na oblast tehdejší válečné fronty zaměřuje čtrnáct cestovních kanceláří. V tomto směru nabídka byla však zaznamenána řada rozdílů u jednotlivých cestovních kanceláří. Některé cestovní kanceláře se ve svých zájezdech zaměřují vyloženě na samotnou oblast válečné fronty a zájezd je podle toho také uzpůsobený. Ze čtrnácti cestovních kanceláří, které ve své nabídce zahrnují oblast válečné fronty v Dolomitech, šest cestovních kanceláří nabízí pouze jeden zájezd. Jedná se o CK Mundo, CK Čebus, CK Emma, CK Geops, CK Alpy a CK Čedok. Více zájezdů do válečné oblasti nabízí osm cestovních kanceláří, a to CK Víkend, CK Kudrna, V-tour, CK Poznání, CK Alpina, CK Adventura, CK Mayer&Crocus a Outdoor travel. Viz graf 2.

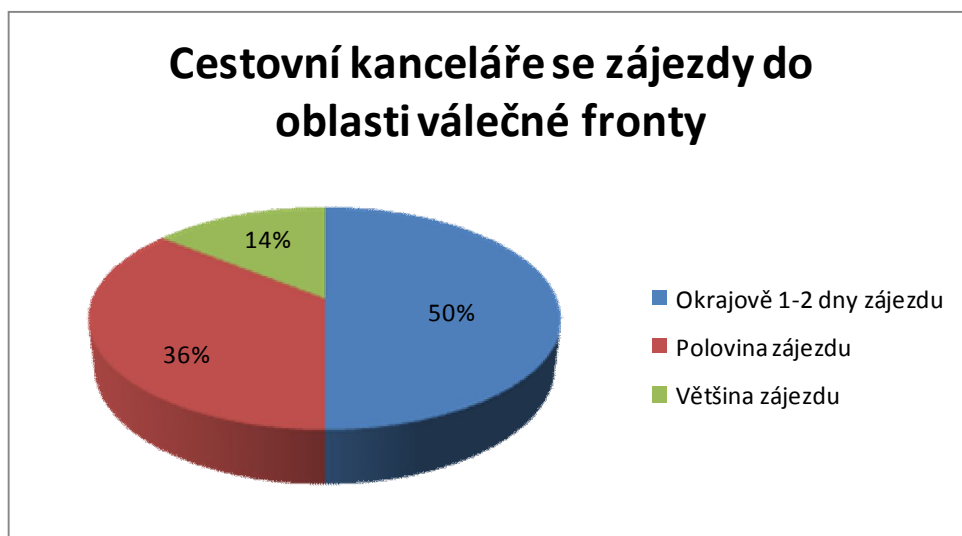
Graf 2: Nabídka cestovních kanceláří do oblasti válečné fronty

Zdroj: Jarošová, 2012

Z celkového počtu čtrnácti cestovních kanceláří se sedm cestovních kanceláří dotýká ve svých zájezdech válečné fronty okrajově, pouze například jedním či dvěma dny. Pět cestovních kanceláří nabízí zájezdy, které se přibližně z poloviny programu věnují oblasti válečné fronty. Z počtu čtrnácti cestovních kanceláří existují pouze dvě cestovní kanceláře a to CK Mundo a CK Alpina, které situují do oblasti válečné fronty většinu programu zájezdu. Viz graf 3.

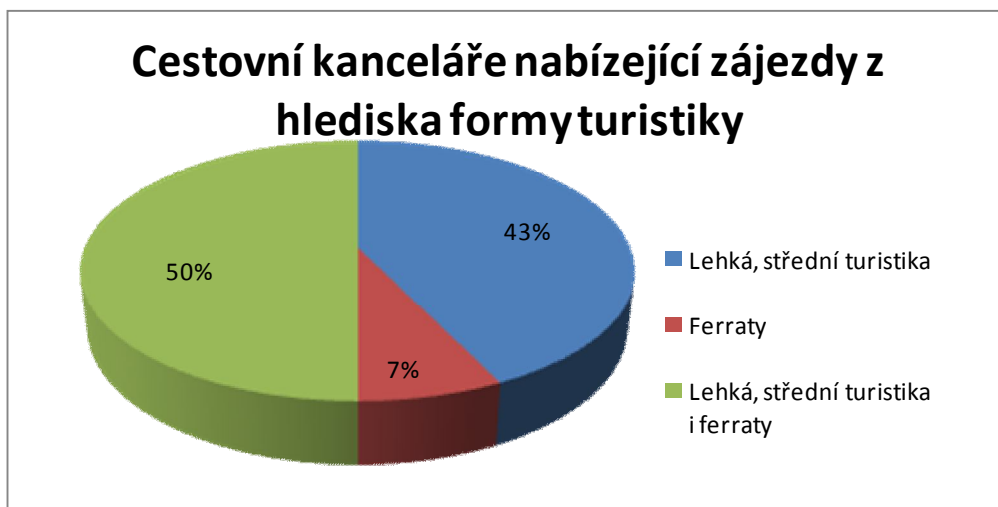
Graf 3: Cestovní kanceláře se zájezdy do oblasti válečné fronty

Zdroj: Jarošová, 2012

Z analýzy cestovních kanceláří nabízející zájezdy do oblasti válečné fronty vyplývá, že šest cestovních kanceláří se zaměřuje ve svých zájezdech na lehčí až střední turistiku, tedy CK Mayer&Crocus, CK Víkend, CK Čebus, CK Emma, CK Geops, CK Čedok. Z celkového počtu CK se pouze jedna cestovní kancelář specializuje jen na ferratové zájezdy, konkrétně CK Alpy. Zbytek cestovních kanceláří z celkového výčtu se zaměřuje na obě formy turistiky, tedy lehčí až střední a na náročnější turistiku přes zajištěné cesty, tedy ferraty. Jedná se tedy o CK Mundo, CK Alpina, CK Adventura, V-tour, CK Poznání, CK Kudrna, CK Outdoortravel. Viz graf 4.

Graf 4: Cestovní kanceláře nabízející zájezdy z hlediska formy turistiky

Zdroj: Jarošová, 2012

V první řadě je třeba zmínit cestovní kanceláře, které situují do oblasti válečné fronty většinu programu zájezdu. Jedná se o **CK Alpina**, která má svou nabídku co se týče forem cestovního ruchu poměrně rozmanitou. CK Alpina se zaměřuje na více cílových skupin, tudíž zájezdy nabízí nenáročnou, ale rovněž i náročnou turistiku. CK Alpina se na svých webových stránkách prezentuje jako cestovní kancelář, která nabízí cesty za dobrodružstvím. Klient si může vybrat z nabídky CK Alpina turistický pobyt, který zahrnuje nenáročné túry. CK Alpina ale nabízí rovněž klientovi zájezdy, které jsou po turistické stránce náročnější a jejichž programy jsou určeny pro zkušenější turisty, jednotlivé túry jsou vedeny přes tzv. ferraty.

Co se týče ferrat, zaměřuje se CK Alpina především na oblast Východních Dolomit, a to především oblast Cortiny d'Ampezzo a oblast Západních Dolomit, konkrétně oblast Marmolady. CK Alpina poskytuje zejména ferratové zájezdy, které jsou situovány do oblasti bojů první světové války. Je třeba však říci, že se nejedná o zájezdy, které sledují stopy válečných bojů, ale jedná se pouze o formu aktivní turistiky, která se dotýká oblasti válečné fronty v Dolomitech.

Analýza nabídky cestovních kanceláří do oblasti válečné fronty v Dolomitech poukazuje na to, že zájezdy v CK Alpina jsou pojaty oproti zájezdům jiných cestovních

kanceláří velmi sportovně, zaměřeny jsou především na zážitek. CK Alpina upřednostňuje v rámci svých zájezdů ubytování v kempech.⁴⁵

Z hlediska analýzy nabídky produktů cestovního ruchu v oblasti válečné fronty v Dolomitech je jednou z významnějších cestovních kanceláří, které poskytují zájezdy do této oblasti, **CK Mundo**. CK Mundo se kromě zájezdů zaměřených na lehčí formu turistiky soustředí rovněž na středně náročné až náročné zájezdy pro zkušenější turisty. Program zájezdu se mimo klasických túr po turistických stezkách zaměřuje na turistiku v oblasti válečné fronty po zajištěných cestách.

Dále je třeba zmínit, že některé zájezdy CK Mundo požadují v rámci turistiky po zajištěných stezkách odpovídající zkušenosti, některé zájezdy do této oblasti jsou ale vhodné i pro začátečníky. CK Mundo je jednou z cestovních kanceláří, která poskytuje zájezd vyloženě zaměřený na válečnou frontu. Zájezd je určen turistům, kteří mají zájem poznat právě místa, kde se vedly kruté boje v době první světové války, a prostřednictvím návštěvy míst, které jsou historicky spjaty s první světovou válkou, se seznámit s bližšími fakty jejich rozhodujících událostí. CK Mundo zajišťuje v rámci zájezdu ubytování především v kempech.⁴⁶

V následující části se práce věnuje dalším cestovním kancelářím, které se určitým způsobem zaměřují na lokalitu bojů první světové války v Italských Dolomitech, zpravidla z poloviny programu svých zájezdů. Do výčtu těchto cestovních kanceláří lze bezpochyby řadit **CK Adventura**. Ačkoliv je nabídka CK Adventura s touto tematikou poměrně malá, program zájezdu zpravidla odpovídá temnému turismu, jako formě cestovního ruchu. Z analýzy cestovních kanceláří na trhu cestovního ruchu vyplývá, že CK Adventura zájezdy spojené s válečnou frontou v Dolomitech umísťuje zejména do oblasti Sextenských Dolomit, Cortiny d'Ampezzo. Programy zájezdů jsou situovány do turisticky nejvyhledávanějších míst Dolomit, kde se odehrávaly kruté boje první světové války a to oblast Tre Cime di Lavaredo, Monte Piana či Lagazuoi.

Co se týká nabídky zájezdů do zmíněné oblasti, CK Adventura poskytuje zájezdy vesměs s nenáročnou turistikou, které umožňují poznat danou oblast například i rodinám s dětmi. Zájezd tedy nemůže být ve velké míře náročný, proto i program ze

---

⁴⁵ Alpina CK: *Dolomity*. [online]. [cit. 2013-01-19]. Dostupné z: <http://www.alpina.cz/dolomity/>

⁴⁶ CK Mundo: *Italské Dolomity- zájezd na ferraty nebo turistika*. [online]. [cit. 2013-01-19]. Dostupné z: <http://www.mundo.cz/zajezd/dolomity>

strany CK Adventura je vhodně přizpůsobený, co se týká náročnosti jednotlivých túr a výletů, ale rovněž způsobu ubytování v hotelu.⁴⁷

Na domácím trhu cestovního ruchu je nutné se dále v souvislosti s danou oblastí věnovat cestovní kanceláři **V-tour**. Cestovní kancelář V-tour poskytuje poměrně velkou nabídku do dané oblasti Dolomit oproti jiným vybraným cestovním kancelářím. Zájezdy situované do oblasti Dolomit, konkrétně skupin Sella, Marmolada a Rosengarten, jsou určeny pro turisty, kteří touží poznat, kde se vedly dlouhé a kruté boje o jednotlivé průsmyky a strategické vrcholy, ale také rovněž pro turisty, kteří mají zájem se setkat s pozůstatky bojů první světové války v této oblasti.

Cestovní kancelář V-tour zajišťuje jednak turistické zájezdy, které spočívají v pohodových, nenáročných, přesto ale hodnotných horských túrách, ale rovněž zájezdy, které jsou po turistické stránce náročnější. Náročnější zájezdy se týkají absolvování výstupů po zajištěných cestách, které jsou fenoménem Dolomit. Cestovní kancelář V-tour poskytuje velmi atraktivní túry jdoucí po stopách války, konkrétně v oblasti Sextenských Dolomitů s patrně nejznámějším úkazem tohoto pohoří, Tre Cime di Lavaredo. Cestovní kancelář V-tour směřuje opět jako předešlé uvedené cestovní kanceláře některé zájezdy pro dané cílové skupiny, u nichž se předpokládají určité zkušenosti s pohybem v horském terénu a vybavení.

Velmi lákavý zájezd z nabídky cestovní kanceláře V-tour nese název Dolomity na sněžnicích. Program zájezdu zahrnuje okruhy na sněžnicích kolem slavných vrcholů Sextenských Dolomit, kde probíhala válečná fronta.

V souvislosti s cestovní kanceláří V-tour je třeba uvést klienty velmi vítanou možnost, kterou CK V-tour poskytuje. Stejně jako již výše zmíněná CK Adventura poskytuje CK V-tour ve shodném termínu dva paralelní zájezdy, které se liší například svou náročností nebo zaměřením. Během zájezdu má tedy klient možnost kombinovat zájezd s čistě turistickým programem a programem zaměřeným na ferraty.⁴⁸

Nyní je důležité se věnovat dalším cestovním kancelářím, které mají ve své nabídce produktů cestovního ruchu zahrnutou oblast válečné fronty. Patří sem cestovní kancelář **Outdoor Travel**, jejíž nabídka zájezdů poskytuje klientovi několik zájezdů s výstupy po zajištěných cestách. Jako u předešlých cestovních kanceláří se nabídka

---

⁴⁷ CK Adventura: *Zájezdy Itálie*. [online]. [cit. 2013-01-19]. Dostupné z: <http://www.adventura.cz/zajezdy/italie>

⁴⁸ V-tour: *Zájezdy*. [online]. [cit. 2013-01-19]. Dostupné z: <http://www.v-tour.cz/zajezdy>

soustřeďuje na oblast Západních a Východních Dolomit, které jsou protkané válečnou historií, tedy v Západních Dolomitech oblast skupiny Marmolada, Sella, Rosengarten, Sassolungo, ve Východních Dolomitech zejména oblast horské skupiny Tre Cime, Cristalo, Tofana, Cadini, Sextenské Dolomity a národní parky Sennes-Fanes a Puez-Geisler.

V dalším pořadí lze uvést **CK Kudrna**. CK Kudrna nabízí do oblasti válečné fronty jednak turistické zájezdy, především se zaměřením na vysokohorskou turistiku a via ferraty. Zájezdy jsou situované do oblasti válečné fronty, válečné frontě se věnuje velká část programu zájezdu, přesto však tyto zájezdy nejsou chápány tak, že by sledovaly historii první světové války v Dolomitech.

Na oblast Dolomit se zaměřuje rovněž cestovní kancelář Alpy, která, jak již bylo zmíněno v předešlém textu, poskytuje mimo zimních zájezdů rovněž letní poznávací a turistické zájezdy. Co se týká otázky nabídky produktů CR spojených s válečnou tematikou, nabízí **CK Alpy** relativně malé množství zájezdů. Vzhledem k zaměření cestovní kanceláře na oblast Alp by se dalo předpokládat, že právě tato cestovní kancelář bude stěžejní při analýze nabídky cestovních kanceláří do oblasti bojů první světové války v Dolomitech. Je pravda, že CK Alpy má nabídku zájezdů a ubytování v rámci Itálie velmi rozsáhlou, ale vesměs se jedná tedy o zimní zájezdy, zájezdy do jiných oblastí Italských Alp a velmi často se jedná pouze o nabídku ubytovacích služeb.

V neposlední řadě stojí za zmínku cestovní kanceláře, které se oblasti válečné fronty věnují okrajově, tedy většinou jedním či dvěma dny zájezdu. Jedná se o CK Víkend, CK Poznání, CK ČEBUS, CK Emma, CK Geops, CK Mayer&Crocus a CK ČEDOK. Zájezdy výše zmíněných cestovních kanceláří se válečné fronty dotýkají okrajově, zpravidla jeden či dva dny jsou situovány do nejnámějších míst válečné linie v Dolomitech, tedy oblast Cortiny d'Ampezzo, Tre Cime di Lavaredo, Fanes, Cinque Torri a dále do měst v údolí, která jsou historicky spjata s první světovou válkou v Dolomitech, jako již zmiňovaná Cortina d'Ampezzo, Roveretto či další.

5.2.4 Konkrétní produkt CK po válečných stopách

Následující část práce uvádí příklad konkrétního produktu nabídky vybrané cestovní kanceláře.

V této části se bakalářská práce zaměřuje na **cestovní kancelář Mundo**, u které byl vybrán zájezd, který představuje nejvhodnější nabídku programu do oblasti válečné fronty v Dolomitech.⁴⁹ Jedná se o poznávací zájezd s turistikou po nenáročných turistických stezkách a zajištěných cestách. Zájezd sleduje stopy krvavé fronty první světové války a kombinuje klasický turistický program a program po zajištěných cestách známých jako via ferraty.

Ferratový program sleduje nejzajímavější a většinou středně náročné cesty. CK Mundo nabízí rovněž absolvovat celý zájezd jako lehkou až střední turistiku, tudíž pokud si klient CK Mundo vybere turistickou variantu zájezdu do Dolomit, nepotřebuje žádné speciální vybavení. Pro zajištěné cesty je však nutné mít povinné vybavení, které CK Mundo za poplatek poskytuje k půjčení. Zájezd nevyžaduje zkušenosti s pohybem po zajištěných cestách, je vhodný i pro začátečníka. Očekává se ale, že zájemce je v dobré kondici a nemá strach z výšek.

Nyní je třeba stručně charakterizovat program zájezdu. Zájezd je **desetidenní** v termínu od **28. června do 7. července 2013**. CK Mundo nabízí svým klientům odjezd z Hradce Králové, Prahy a Plzně a následuje tranzit přes Německo a Rakousko do Itálie.

Druhý den zájezdu představuje příjezd do Sextenských Dolomit a **ubytování v kempu u Cortiny d'Ampezzo**. Následuje zahájení daného programu a to formou nenáročného výstupu k vodopádům na potoce Fanes a lehká via ferrata Giovanni Barbara v soutěsce.

Třetí den programu nabízí výstup zajištěnou cestou na vrchol Toblinger Knoten (2617 m), cestou lze spatřit pozůstatky z války, jako jsou dřevěné žebříky, železné skoby apod. Vrchol Toblinger Knoten umožňuje výhled na nejznámější dominantu Dolomit- Tre Cime di Lavaredo. Tento program lze nahradit vysokohorskou túrou hřebenem Cadini s úchvatnou krajinou.

Čtvrtý den zájezdu zahrnuje výjezd lanovkou ze sedla Falzarego k venkovnímu muzeu první světové války. Turistický program nabízí sestup po turistické stezce do sedla Forcella Travenanzes, ke kterému se rovněž váže historie první světové války, a dále pak zpět do sedla Falzarego. Program via ferrat vede oblastí hory Kleiner Lagazuoi (2778 m), zahrnuje zajištěný průchod přes kilometr dlouhým skalním tunelem

---

⁴⁹ CK Mundo: *Italské Dolomity- zájezd na ferraty nebo turistika*. [online]. [cit. 2013-01-19]. Dostupné z: <http://www.mundo.cz/zajezd/dolomity>

Galleria del Lagazuoi, případně kratší, ale náročnější zajištěnou cestou Cengia Martini, viz kapitola 3.

Pátý den zájezdu je na programu náročná via ferrata Giovanni Lipella, na které čeká 800 m dlouhá štola z první světové války a následně výstup na vrchol Tofana di Rozes (3225 m), odkud lze spatřit další dominanty Dolomit jako Monte Cristallo či nejvyšší vrchol Marmolada. Tento denní program lze nahradit klasickou okružní túrou kolem vrcholu Tofana di Rozes, který je rovněž svázán s první světovou válkou.

Následující dny (6.-10.) zahrnují například návštěvu města Cortina d'Ampezzo a přejezd do skupiny Sella, s ní související výlety po zajištěných cestách, po starých válečných chodnicích a také s klasickým turistickým programem s výhledy na horské skupiny Marmolada, Sassolungo a Rosengarten. Jeden z výstupů vede od jezera Lago Fedaiia, kde je umístěno muzeum války vystavující expozice válečného materiálu a předmětů, které se našly v okolí.

Cena zájezdu činí **7980 Kč** a zahrnuje dopravu klimatizovaným autobusem, mýto za výjezd k chatě Auronzo (oblast Tre Cime di Lavaredo), ubytování v kempu ve vlastním stanu na sedm nocí, průvodce, informační brožuru a pojištění cestovní kanceláře proti úpadku. V ceně zájezdu nejsou zahrnuty ceny lanovek. Nabídka zájezdu je velmi dobře zpracována. Autorka práce kladně hodnotí uvedení výškového převýšení při túrách a podrobnou charakteristiku a náročnost zájezdu. V nabídce je popsáno jakou dobu, jaké převýšení, popřípadě terén lze očekávat od jednotlivých túr, doporučené vybavení na jednodenní túru apod.

6 VYTVOŘENÍ VLASTNÍHO PRODUKTU

Tato část bakalářské práce se věnuje vytvoření vlastního produktu cestovního ruchu. Vlastní produkt cestovního ruchu byl zpracován na základě analýzy nabídky produktů cestovních kanceláří do oblasti tehdejší válečné fronty v Italských Dolomitech. Při zkoumání nabídky cestovních kanceláří temné turistiky ve zmíněné oblasti došla autorka práce k závěru, že nabídka po této stránce je poměrně omezená. Na trhu domácího cestovního ruchu existuje sice velká řada cestovních kanceláří, které nabízejí své zájezdy do výše vymezené oblasti Dolomit, přesto ale nabídka není chápána v rámci temného turismu. Většina cestovních kanceláří nabízí vesměs většinou pouze několik dní spojených s historií z celkového počtu dní zájezdu.

Většina cestovních kanceláří, které nabízí zájezdy do oblasti válečné linie, se orientuje na oblast Sextenských Dolomit. Bakalářská práce rovněž orientuje zájezd do Sextenských Dolomit, jenž představují nejznámější oblast Dolomit díky světově proslulým horským útvarům jako Tre Cime di Lavaredo, Tofana, Marmolada aj. Především se ale v Sextenských Dolomitech nachází mnoho míst a objektů, které mají významný vztah k první světové válce.

Byl vytvořen zájezd, který každý den sleduje stopy první světové války. Nejprve je třeba charakterizovat cílovou skupinu zájezdu. Jako cílová skupina byli zvoleni všichni zájemci, kteří mají vztah k historii, zejména pak k válečné historii, ale rovněž ti, kteří mají zájem o turistiku a chuť poznávat místa, kudy vedla válečná linie v první světové válce, seznámit se s důležitými skutečnostmi a událostmi válečné fronty v Dolomitech a v neposlední řadě nasát atmosféru míst, kde bojovala řada našich předků.

Zájezd byl nazván **Horská turistika po stopách první světové války v Italských Dolomitech**. Koncepce zájezdu je orientovaná na temnou turistiku, tudíž program zájezdu je přizpůsoben této formě turistiky. Zájezd je **sedmidenní** a cena činí **14 000,- Kč**. Cena zájezdu zahrnuje ubytování na čtyři noci včetně polopenze v hotelu Villa Argentina, dopravu klimatizovaným autobusem, turistického průvodce s kvalifikací zároveň horského průvodce, pojištění CK proti úpadku, mýto k chatě Auronzo. Cena nezahrnuje další stravné, jízdné za lanovky a vstupné do placených objektů. U lanovek je třeba počítat s cenou 5- 10 eur/jízda, vstupné do pevnosti Tre

Sassi činí 5-7 eur za osobu (záleží na velikosti skupiny), odvoz na Monte Piana 5-8 eur za osobu. Jelikož zájezd nabízí alternativní možnosti programu, nejsou vyžadovány velké zkušenosti s pohybem v horském terénu, každý účastník si může podle svých sil a chutě vybrat denní program. Není vyžadováno speciální vybavení, ale pro zájemce túr přes zajištěné cesty se doporučuje ferratové vybavení.

Ubytování je zajištěno v **hotelu Villa Argentina**, viz obrázek 4. Hotel se nachází ve středisku Pocol nedaleko Cortiny d'Ampezzo (viz příloha D). Pokoje mají výhled na okolní hory, jsou komfortně zařízeny, se sociálním zařízením, televizí, telefonem či trezorem. Hotel Villa Argentina nabízí dále takové služby jako je restaurace, bar, herna, sauna, solárium, posilovna, wifi připojení.⁵⁰

Obrázek 4: Hotel Villa Argentina

Zdroj: *Hotel Villa Argentina: Cortina d'Ampezzo*. [online]. [cit. 2013-01-26].
Dostupné z: <http://www.hotelargentinacortina.it/eng/benvenuti.htm>

6.1 Popis programu zájezdu

První den zájezdu zahrnuje odjezd z Prahy ve večerních hodinách a noční přejezd do Itálie. **Druhý den** v ranních hodinách je naplánován příjezd do sedla Falzarego (2105 m), jenž představuje výchozí bod výletu na **Piccolo Lagazuoi**. Horské masivy kolem Passo Falzarego, od Sasso de Stria přes Casteletto k Tofana di Rozes byly za první světové války frontovým územím a dodnes nesou viditelné stopy

---

⁵⁰ *Hotel Villa Argentina: Cortina d'Ampezzo*. [online]. [cit. 2013-01-26]. Dostupné z: <http://www.hotelargentinacortina.it/eng/benvenuti.htm>

krvavých bojů. Oblast Cortiny d'Ampezzo je patrně nejproslulejší oblastí frontové linie. Velmi často se doslechneme, že výstup na horu Lagazuoi (2756 m) je pomyslným návratem v čase. Mnohý návštěvník Dolomit, který ze sedla Falzarego hledí na stěnu Lagazuoi, neví, že obrovská suťová pole rozprostřená pod stěnou, nejsou vytvořená přírodou, ale jedná se o výsledek minové války z válečných let, viz kapitola 3.

Je tedy možné vybírat z více tras, které se liší svou náročností. Turisticky méně zdatní mohou volit trasu s použitím lanovky k výstupu k Rifugio Lagazuoi, stojící v místech, kde měli za první světové války Rakušané vrcholové pozice. Od horní stanice lanovky se rozkládá **Muzeum války Piccolo Lagazuoi**. Vede zde naučná stezka sledující zbytky opevnění, zákopů, drátů a zátaras. Významnou částí a turisticky velmi navštěvovanou jsou bezpochyby rakouská strážní stanoviště v hřebeni **Muraglia Rocciosa**, která jsou doplněna o informační tabulky i zvukové výklady k objektům jako je například kulomet v jedné z rakouských kaveren (viz příloha F). Poté se nabízí návrat k lanovce s možností použití lanovky i k sestupu. Rovněž je možný sestup po turistické stezce do sedla Forcella Travenanzes a dále do sedla Falzarego. Tuto trasu je dobré zvolit, pokud si chce turista užít výhledy na scenérii masivu **Tofany** a **Castelletta**, které jsou dokladem minové války v této oblasti (viz příloha E). V nitru hory se nacházejí zajímavé stopy po těchto hrůzných válečných událostech, minový tunel vedoucí od úpatí Tofany do masivu Castelletta využívá výstupová cesta na vrchol Tofany (3225 m).

Varianta trasy pro náročnější turisty nabízí místo lanovky použít k sestupu štolu **Galleria del Lagazuoi**, která vede od Rifugio Lagazuoi. Galleria del Lagazuoi je 1100m dlouhá, příkrá štola, kterou vede lehká zajištěná cesta kolem skalních oken. Z tunelu odbočují jednotlivé kaverny. Tunel nevede úplně rovně, v jednom místě vede dokonce i spirálovitě. Pro průchod štolou je třeba mít svítilnu, je zde nutná zvýšená opatrnost kvůli vlhkosti, přesto není trasa výrazně náročná. Štolou lze procházet již od 70. let minulého století a v 90. letech byla opatřena lanovým jištěním. Průchod tunelem navodí turistovi skutečně autentický zážitek, který podtrhuje navíc tma, samota a beznaděj a připomíná smutnou událost z minulosti. Na štolu Lagazuoi navazuje skalní pás **Cengia Martini**, ve kterém měli Italové pozice, vedoucí k příkré štole s žebříky, která vyúsťuje vysoko ve stěně Lagazuoi blízko tehdejších rakouských pozic. Od zajištěné cesty Galleria del Lagazuoi, která vede k úpatí hory Lagazuoi, je nutné dále pokračovat po cestě č. 402, po lyžařské trati až do sedla Falzarego. U obou tras se

doporučuje lehký výstup na Picollo Lagazuoi (2778 m) a zpět, který nabízí impozantní výhledy po okolních horách. Pro turisty působivou částí venkovního muzea je také cesta **Kaiserjäger**, která vede kolem nedokončených rakouských štol a z části obnovených kaveren, které sloužily jako ubytovny vojáků. Tato cesta představuje náročnější sestup, vede přes lanový most, kolem Passo Valparola zpět do Passo Falzarego. Po túře následuje přejezd do hotelu Villa Argentina a večeře.

Na programu **třetího dne** zájezdu je výlet na **Monte Piana**, viz kapitola 3. V dopoledních hodinách je naplánován příjezd k jezeru Misurina (1756 m), odkud je pravidelně zajišťována doprava až k Rifugio Angelo Bosi na Monte Piana (2205 m). Chata, která byla pojmenována na počest padlého majora A. Bosiho, je zároveň muzeem první světové války. Program výletu na Monte Piana je vesměs alternativní, záleží na zájmu a chuti jednotlivců prozkoumávat válečná místa a objekty. Na náhorní plošině, odkud jsou úchvatné výhledy do okolí, lze vybrat z více tras, které vedou přes velké množství zákopů a úkrytů. Pohledy na hluboké zákopy, putování po chodnicích ve skalních pásech jsou na tolik působivé, že se do těchto míst ne jeden turista s velkým zájmem vrací. Ideální trasou je okruh přes celou náhorní plošinu, od jižního vrcholu k severnímu, lze však podle kondice naplánovat podle vlastního uvážení dle informační mapky s vyznačenými trasami. Zejména se doporučuje navštívit muzeum v **Rifugio A. Bosi**, kapličku na památku hrdinům první světové války stojící poblíž chaty a také kanon, který byl vyrobený v Plzeňské Škodovce. K vrcholu Monte Piana (2324 m) vede pohodlná cesta. Většina vojenských objektů byla ukryta ve vrcholových stěnách hory, které jsou ale po turistické stránce náročnější. Po celou dobu se nabízejí nádherné pohledy na skalní zuby Tre Cime, masiv Cadini a Monte Cristallo. Od chaty Rifugio A. Bosiho podle času následuje sestup po asfaltové cestě k jezeru Misurina, kde lze rovněž příjemně strávit čas nebo využít možnost pravidelné dopravy. Od jezera Misurina čeká skupinu přejezd autobusem do hotelu Villa Argentina a večeře.

Čtvrtý den zájezdu je naplánovaná túra k vrcholu **Col di Lana**. Výchozím bodem je sedlo Valparola (2168m), doba chůze činí cca 5h a výškový rozdíl představuje přibližně 284 m. Col di Lana (2452 m) je v současné době známá jako lehce dostupná vyhlídková hora. Nachází se téměř v geografickém středu Dolomit, tudíž se naskýtá výhled po okolí, na slavné vrcholy a hory Dolomit, skupina Sella, mohutný masiv Marmolady až k Monte Civetta. Vrchol Col di Lana sehrál v první světové válce velkou

roli. V té době byl stěžejním bodem alpské fronty, a tudíž se o něj vedly urputné boje. Italské vojenské jednotky se zde snažily o průlom do údolí Pustertal, nakonec vyhodili do vzduchu samotný vrchol, po jehož výbuchu zde zbyl obrovský minový kráter, který lze ještě dnes vidět. Za první světové války získala označení Col di Sangue, tedy Krvavá hora.⁵¹ Neštěstí, při kterém zahynulo mnoho rakouských vojáků a které nepřineslo žádný strategický úspěch, připomíná pamětní kaple vedle kráteru. Túra opět sleduje bývalé vojenské stezky, zákopy, štoly a opevnění. Jedná se o turisticky náročnější výstup. Nejprve je naplánován sestup ze sedla Valparola kolem stejnojmenného jezera, poté začíná výstup nejprve lesem přes travnatý podélný hřeben až k Passo Sief, odkud čeká skupinu výstup na Col di Lana a následný sestup po stejné cestě.

Pro turisticky méně zdatné je na čtvrtý den připravena alternativní varianta programu. Spočívá v návštěvě muzea první světové války **Tre Sassi** v sedle Valparola, viz kapitola 3. Fascinující interiér pevnosti obsahuje objekty, které připomínají vojenské události první světové války v Dolomitech. Ze střílen a oken v tlustých zdí pevnosti jsou ohromující průhledy na Col di Lana, Marmolada a Lagazuoi. Všechny exponáty byly převzaty z oblasti přední linie. Po návštěvě muzea se nabízí možnost návštěvy **Goingerovy štoly**. Nenáročná stezka ke štole vede od sedla Falzarego, lze ji dosáhnout během čtyřiceti pěti minut. Štola vede ve východní stěně hory Sasso di Stria a je přibližně 500 m dlouhá. Během první světové války plnila funkci zásobování z pevnosti Tre Sassi do rakouských pozic na Sasso di Stria. Goingerova štola je lehce přístupná a schůdná bez problému ve srovnání s ostatními štolami. Při procházení štolou je nutné mít svítilnu a pevné obutí. V pozdních odpoledních hodinách následuje odjezd ze sedla Valparola do hotelu, následně večere.

Pátý den zájezdu po stopách první světové válce je věnován oblasti **Cinque Torri**, viz kapitola 3. Výchozím bodem je spodní stanice lanovky u chaty Bai de Dones (1889 m) nacházející se přibližně 4 km od sedla Falzarego. Z tohoto místa se nabízí možnost použití lanovky k výstupu k chatě Cinque Torri Inn (2225 m). Odtud vede několik možných okruhů dle náročnosti kolem samotných skal Cinque Torri, tudíž lze zvolit dle vlastního uvážení nejvhodnější trasu. Právě od Cinque Torri se naskýtá úchvatný pohled na celou frontovou linii od Tofany přes Castelletto, Col de Bois

---

⁵¹ WACHTLER, M. *The first World war in the Alps*. 1. vyd. Bolzano: Athesia Spectrum. 2006. s. 49. ISBN 978-88-60110-37-4.

k Lagazuoi a Sasso di Stria. Pro turisticky méně zdatné se naskýtá možnost zvolit nejkratší okruh, kterým lze dosáhnout válečné exponáty během pár minut. Návštěvník spatří obnovené vojenské zákopy, opevnění, střelecké pozice, pozorovatelny, velitelství, ošetřovny, spojovací cesty apod. Při procházení trasy má návštěvník možnost si představit události v přední linii války v oblasti Cortina d'Ampezzo. Pro turisticky zdatnější se nabízí okruh kolem skal Cinque Torri, který trvá přibližně dvě hodiny. Pro návrat na parkoviště u chaty Bai de Dones je možné využít lanovku. V odpoledních hodinách, čas upřesněn během zájezdu, je naplánován odjezd z parkoviště u dolní stanice lanovky směrem do Cortiny d'Ampezzo, kde se nabízí možnost individuální prohlídky. V Cortině se nachází mimo jiné pomník generála Antonia Cantoreho, jenž zahynul v první světové válce pod vrcholy Tofany. Následuje přejezd do hotelu a večeře.

Šestý den zájezdu je orientován do světově proslulé oblasti **Tre Cime di Lavaredo** (Drei Zinnen), viz kapitola 3. V dopoledních hodinách je naplánovaný příjezd autobusem na parkoviště u chaty Auronzo (2320 m). I pro tento den je možnost volit z alternativního programu. Nabízí se turisticky vcelku nenáročná okružní vyhlídková trasa od Rifugio Auronzo kolem nejslavnějších dolomitských skalních zubů Tre Cime. Pohledy na tyto skalní věže jsou skutečně impozantní a každý kdo do Dolomit zavítá, by tuto přírodní atraktivitu neměl opomenout. Oblast Tre Cime představuje nepochybně rovněž vzpomínku na dobu válečnou. Jako již na mnoha místech předtím má turista možnost obdivovat hrdinské výkony vojáků na obou stranách tehdejší válečné fronty. Turista má možnost objevovat řadu pomníků věnovaným hrdinům z války, za zmínku stojí určitě pomník Seppa Innerkoflera, horského vůdce, který se stal hrdinou bojů v této oblasti, dále pak pozůstatky z války, opevnění, mostky, pozice aj. Opěrným bodem túry je chata Dreizinnen Hütte (2405 m), nad níž se vypínají dva strategické vrcholy válečné linie, **Paternkofel** (2744 m) a **Toblinger Knoten** (2613 m), které v této oblasti představují oblíbené cíle dosažitelné zajištěnými cestami. Program nabízí zvolit alternativní možnost trasy výletu, která je náročnější. Zahrnuje jištěnou cestu na vrchol Toblinger Knotenu. Během cesty lze spatřit historické dřevěné žebříky i železné skoby z válečné doby. Sestup z vrcholu je naplánován zajištěnou cestou Feldkart Hosp Steig, která má taktéž spojitost s válkou. Rakouský polní kurát Hosp se za války zasloužil o vybudování prvních pozorovaten a

bojových postavení na tomto vrcholu. V upřesněný čas během zájezdu se skupina sejde opět na parkovišti u chaty Auronzo. Následuje přejezd do hotelu Villa Argentina, večere a poté odjezd do ČR.

Sedmý den je naplánován v ranních hodinách příjezd do ČR.

Všechny trasy se dají po dohodě poupravit se skupinou zájezdu, například v souvislosti se stavem kondice cestujících a také počasím. Je však jednoznačně nezbytné dodržovat časový harmonogram a místa srazů určených průvodcem.

6.2 Kalkulace zájezdu

Jednotlivé výpočty v kalkulaci zájezdu vychází z odborné knihy *Technika zahraničních zájezdů*.⁵² V kalkulaci je použitý kurz 26 Kč za 1 EUR. Cestovní kancelář je plátcem DPH, doprava je zajištěna mezinárodní autobusovou dopravou Pragotour. Během cesty se střídají 2 řidiči v řízení. Celková vzdálenost je 1700 km, z toho 626 km na území Německa, 222 km na území Rakouska a 504 km na území Itálie. Sazba je 27 Kč za 1 km, sazba za čekací ¼ hodinu činí 75 Kč. Parkovné se platí pouze na území Itálie a to 30 eur. Ubytování pro jednoho řidiče poskytuje ubytovací zařízení zdarma. Počet účastníků je naplánován na 43, kalkulovaný počet s 20% rizikem neobsazení činí 34 osob. Průvodce je zaměstnanec cestovní kanceláře s kvalifikací turistického a zároveň horského průvodce. Jeho odměna dle smlouvy s cestovní kanceláří představuje 4 500 Kč. Pojištění průvodce během služební cesty činí 34 Kč na den. Povinné smluvní pojištění cestovní kanceláře proti úpadku představuje 1500 Kč. Ubytování je zajištěno v tříhvězdičkovém hotelu Villa Argentina. Cena je 225 eur na osobu za 4 noci včetně polopenze. V ceně zájezdu není kalkulováno další stravování a vstupné. Cestovní pojištění činí 17 Kč na osobu na den.

Ve všech kalkulacích je nutno počítat s kurzovním rizikem obvykle ve výši 10% z nákladů hrazených v cizí měně. Kurz v době kalkulace Kč 26,- za 1 EUR, zvýšený kurz o 10% je Kč 28,6 za 1 EUR, viz příloha A.

---

⁵² KUNEŠOVÁ, E. a B. FARKOVÁ. *Technika zahraničních zájezdů*. 2.vyd. Praha: Idea servis, 2004. ISBN 80-85970-44-9.

Vzhledem k tomu, že je v tomto případě nutno uplatnit zvláštní režim pro nakoupené služby a běžný režim pro vlastní služby, je nutné rozdělit rovněž nepřímé náklady.⁵³

Tabulka 2: Kalkulace dopravy

Doprava	Cena bez DPH	DPH	Cena vč. DPH
Kilometrovné 1700 x 27,-	45 900,-		
Čekací 1/4h 100 x 75,-	7 500,-		
Parkovné EUR 30 x 26	780,-		
Rozdíl cen spotřeby nafty	41,-		
Ubytování řidiče EUR 73,- x 4x 26	5 850,-		
Náhrada za 2. řidiče 1000,- x 7	3 500,-		
Celkem	63 571,-		
DPH za průjezd Německem		4 447,73	
DPH za průjezd Rakouskem		1 660,32	
DPH za průjezd Itálií		3 769,39	
Doprava celkem	63 571,-	9 877,44	73 448,44

Zdroj: Jarošová, 2012

Tabulka 3: Náklady na průvodce

	Cena bez DPH	DPH	Cena vč. DPH
Odměna průvodce	4 500,-	20% 900,-	5 400,-
Zdravotní pojištění	405,-		405,-
Sociální pojištění	1 170,-		1 170,-
Ubytování	5 850,-	20% 1 170,-	7 020,-
Stravné (viz příloha G)	4 095,-		4 095,-
Pojištění při služební cestě	238,-		238,-
Náklady na průvodce celkem	16 258,-	20% 2 070,-	18 328,-

Zdroj: Jarošová, 2012

⁵³ KUNEŠOVÁ, E. a B. FARKOVÁ. *Technika zahraničních zájezdů*. 2. vyd. Praha: Idea servis, 2004. s. 36-37. ISBN 80-85970-44-9.

Tabulka 4: Kurzovní riziko

DPH v Německu, Rakousku, Itálii	9 877,44=> EUR 379,9
Parkovné	EUR 30
Rozdíl spotřeby nafty	EUR 1,58
Ubytování řidiče	EUR 225
Celkem náklady v EUR	EUR 636,48
Kurz. riziko v Kč (viz příloha G)	Kč 1654,85

Zdroj: Jarošová, 2012

Tabulka 5: Nepřímé náklady nakoupených služeb

	Cena bez DPH	DPH	Cena vč. DPH
Doprava	63 571,-	9 877,44	73 448,44
Povinné smluvní pojištění	1 500,-		1 500,-
Kurzovní riziko	1 654,85		1 654,85
Celkem	66 725,85	9 877,44	76 603,29
Nepřímé náklady na 1 účastníka	1 962,53	290,51	2253,04

Zdroj: Jarošová, 2012

Tabulka 6: Přímé náklady na nakupované služby na 1 účastníka

Ubytování s polopenzí	5 850,-	-	5 850,-
Kurzovní riziko	585,-	-	585,-
Cestovní pojištění 17,- x 7	119,-	-	119,-
Přímé náklady celkem	6 554,-	-	6 554,-

Zdroj: Jarošová, 2012

Tabulka 7: Celkem náklady na nakupované služby na 1 účastníka

Nepřímé + přímé náklady 2 253,04 + 6 554,-	8 807,04
Přirážka cestovní kanceláře 30% včetně 20%DPH 2 642,11 + 1 761,41	4 403,52

Zdroj: Jarošová, 2012

Základem daně je přírážka poskytovatele cestovní služby snížená o daň z přírážky. Rozdíl cen nakupovaných a prodaných služeb včetně DPH je Kč 4 403,52, z toho činí DPH Kč 1 761,41 a základ daně je Kč 2 642,11.

Přímé náklady na vlastní služby na 1 účastníka v tomto případě nejsou žádné.

Tabulka 8: Nepřímé náklady na vlastní služby

	Cena bez DPH	DPH	Cena vč. DPH
Průvodce	16 258,-	2 070,-	18 328,-
Kurzovní riziko průvodce	994,5	-	994,5
Celkem nepřímé náklady	17 252,5	2 070,-	19 322,5
Nepřímé náklady na 1 účastníka	507,43	60,88	568,31

Zdroj: Jarošová, 2012

Tabulka 9: Celkem náklady na vlastní služby na 1 účastníka

	Cena bez DPH	DPH	Cena vč. DPH
Nepřímé a přímé náklady	507,43	60,88	568,31
Přírážka CK 30%	152,23	30,45	182,68

Zdroj: Jarošová, 2012

Tabulka 10: Rekapitulace

	Cena bez DPH	DPH	Cena vč. DPH
Zvláštní režim			
Nepřímé náklady na 1 účastníka	1 962,53	290,51	2 253,04
Přímé náklady na 1 účastníka	6 554,-	-	6 554,-
Marže	2 642,11	1 761,41	4 403,52
Běžný režim			
Nepřímé náklady na 1 účastníka	507,43	60,88	568,31
Marže	152,23	30,45	182,68
Náklady celkem	11 818,3	2 143,25	13 961,55
Prodejní cena			14 000,-

Zdroj: Jarošová, 2012

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem se věnovala tématu první světová válka jako nástroj cestovního ruchu v Italských Dolomitech. Mým cílem bylo nejprve definovat teoretická východiska pro samotnou otázku turismu ve vztahu k první světové válce ve zmíněné lokalitě. Snažila jsem se danou oblast charakterizovat především z hlediska jejího potenciálu pro rozvoj cestovního ruchu. Ve své bakalářské práci jsem popsala lokalizační a realizační předpoklady oblasti Dolomit, což mi umožnilo se věnovat stěžejní problematice daného tématu a rovněž dalším otázkám s ním souvisejícím.

Zaměřila jsem se dále na otázku první světové války, snažila jsem se zpracovat důležité informace, které vedly k lepšímu pochopení problematiky bojů v oblasti Dolomit, a především také k dalšímu zpracování dané tematiky. Charakterizovala jsem stěžejní události první světové války, které měly úzký vztah k oblasti válečné fronty v Italských Dolomitech.

Dále jsem se snažila popsat a definovat samotnou vojenskou linii v této lokalitě. Vzhledem k tématu bakalářské práce první světová válka jako nástroj cestovního ruchu v Italských Dolomitech, pro mne bylo ale stěžejní se věnovat turistickým oblastem, které jsou nepochybně spjaty s první světovou válkou, tedy místům, kde se vedly kruté boje a které stále nesou stopy válečné linie. Turisticky navštěvovaných oblastí se v Dolomitech vyskytuje celá řada, věnovala jsem se však nejvýznamnějším lokalitám, které jsou dokonalým obrazem první světové války v Dolomitech.

Hlavním cílem mé bakalářské práce bylo zjistit, zdali první světová válka představuje nástroj turismu v Italských Dolomitech. Zaměřila jsem se na domácí trh cestovního ruchu a zpracovala analýzu cestovních kanceláří. Snažila jsem se zjistit, jaká a v jaké míře existuje na domácím trhu cestovního ruchu nabídka produktů do oblastí válečné fronty. Cílem bylo analyzovat nabídky jednotlivých cestovních kanceláří, které se zaměřují na oblast Dolomit, zjistit, které z nich se soustředí na již konkrétní oblast válečné fronty, jako formu produktů nabízejí a na co se ve své nabídce zaměřují. Zajímalo mne rovněž, na jakou formu turistiky se cestovní kanceláře, které poskytují zájezdy do oblasti tehdejší válečné fronty v Dolomitech, soustředí. Jinými slovy, snažila jsem se zjistit, na jaké skupiny turistů jednotlivé cestovní kanceláře cílí své zájezdy do oblasti válečné linie v Dolomitech v rámci celkové nabídky.

Analýzu cestovních kanceláří jsem zpracovala prostřednictvím internetu. Ze zpracované analýzy cestovních kanceláří vycházejí jednak velké cestovní kanceláře, ale rovněž menší cestovní kanceláře, které se soustředí na daný segment trhu cestovního ruchu. Zpracováním analýzy cestovních kanceláří jsem došla k závěru, že nabídka na domácím trhu cestovního ruchu do oblasti tehdejší válečné fronty v Italských Dolomitech je poměrně omezená. Většina cestovních kanceláří, které poskytují zájezdy do zmíněné oblasti, mají svou nabídku, dalo by se říci, okrajovou. Při zpracovávání analýzy cestovních kanceláří nabízející produkty do oblasti válečné fronty jsem zjistila, že na domácím trhu cestovního ruchu existuje mnoho cestovních kanceláří, které poskytují zájezdy do již uvedené oblasti, ale jejich nabídka není chápána v rámci temného turismu. Z výsledků analýzy je zřejmé, že většina cestovních kanceláří nabízí vesměs zájezdy, které nezahrnují turistiku vyloženě se zaměřením na historii, ale pouze se jí dotýkají okrajově, tedy s historií první světové války je spojeno jen několik dní zájezdu, nikoliv celý zájezd.

Na základě výsledků této analýzy jsem vytvořila vlastní produkt zaměřený na temný turismus, který je skutečně v plné formě vázán na oblast bojů první světové války v Italských Dolomitech. Zájezd je nazván Horská turistika po stopách první světové války v Italských Dolomitech a je sedmidenní. Koncepce zájezdu je orientovaná na temnou turistiku, tudíž i program zájezdu je přizpůsoben této formě turistiky.

V úplném závěru je třeba říci, že mou snahou bylo, aby bakalářská práce byla podnětem k možnému využití některé cestovní kanceláře. Mou snahou bylo rovněž, aby práce dala podnět k návštěvě Dolomit a vzbudila touhu poznat místa tehdejší válečné linie, kde bojovala a padla řada našich předků.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

ČEPELKA, M. *Fronta v Dolomitech 1915-1917*. 5.vyd. Lysá nad Labem: Kiwi, 2009. ISBN 978-80-254-4618-8.

HAULEITNER, F. *Dolomity: 50 horských túr mezi Brixenem a Bellunem*. 1.vyd. Praha: Freytag&Berndt, 2004. ISBN 80-7316-096-X.

JAKUBÍKOVÁ, D. *Marketing v cestovním ruchu*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2012. ISBN 978-80-247-4209-0.

JANSA, E. *Dolomity: Velký turistický průvodce*. 2.vyd. Praha: Marco Polo, 2009. ISBN 3-85491-422-9.

KUNEŠOVÁ, E. a B. FARKOVÁ. *Technika zahraničních zájezdů*. 2. vyd. Praha: Idea servis, 2004. ISBN 80-85970-44-9.

LUHR, J. *Země*. Praha: Euromedia Group k. s., 2004. ISBN 80-242-1225-0.

PÁSKOVÁ, M. *Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu*. 2.vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2009. ISBN 978-80-7435-006-1.

PÁSKOVÁ, M. a J. ZELENKA. *Cestovní ruch: Výkladový slovník*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002. ISBN 978-80-239-0152-8.

PETRŮ, Z. *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. 2. vyd. Praha: Idea Servis, 2007. ISBN 978-80-85970-55-5.

RYGLOVÁ, K., M. BURIAN a I. VAJČNEROVÁ. *Cestovní ruch. Podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2011. ISBN 978-80-247-4039-3.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

SAINSBURY, B. *Hiking in Italy*. 3. vyd. London: Lonely Planet. 2010. ISBN 978-1-7410-4469-0.

SHARPLEY, R. *The study of Tourism: Past Trends and Future Directions*. Abingdon: Taylor&Francis, 2011. ISBN 978-0-415-48217-2.

SHARPLEY, R. a P. R. STONE. *Tourist experience: Contemporary Perspectives*. Abingdon: Taylor&Francis, 2010. ISBN 978-0-415-57278-1.

SHARPLEY, R. a P. R. STONE. *The Darker side of travel: The Theory and practise of dark tourism*. Bristol: Channel view publications, 2009. ISBN 978-1-84541-114-5.

SMITH, M., N. MacLEOD a M. ROBERTSON. *Key Concepts in Tourist Studies*. London: Sage, 2010. ISBN 978-1-4129-2104-6.

WACHTLER, M. *The first World war in the Alps*. 1. vyd. Bolzano: Athesia Spectrum. 2006. ISBN 978-88-60110-37-4.

WACHTLER, M a G. OBWEGS. *Krieg in den Bergen Dolomiten*. Bozen: Athesia Spectrum. 2008. ISBN 978-88-87272-42-0.

Seznam použitých internetových zdrojů

Alpina CK: Dolomity. [online]. [cit. 2013-01-19]. Dostupné z: <http://www.alpina.cz/dolomity/>

Dolomiti.org: Cortina- La grande guerra. [online]. [cit. 2012-12-28]. Dostupné z: <http://www.grandeguerra.dolomiti.org/CZ/dettaglio0.htm>

CK Adventura: Zájezdy Itálie. [online]. [cit. 2013-01-19]. Dostupné z: <http://www.adventura.cz/zajezdy/italie>

CK Mundo: Italské Dolomity- zájezd na ferraty nebo turistika. [online]. [cit. 2013-01-19]. Dostupné z: <http://www.mundo.cz/zajezd/dolomity>

Hotel Villa Argentina: Cortina d'Ampezzo. [online]. [cit. 2013-01-26]. Dostupné z: <http://www.hotelargentinacortina.it/eng/benvenuti.htm>

Hotel Villa Argentina: Cortina d'Ampezzo. [online]. [cit. 2013-01-26]. Dostupné z: <http://www.hotelargentinacortina.it/eng/camere.htm>

Hotel Villa Argentina: Cortina d'Ampezzo. [online]. [cit. 2013-01-26]. Dostupné z: <http://www.hotelargentinacortina.it/eng/arrivare.htm>

Jižní Tyrolsko: Dolomity- světové dědictví UNESCO. [online]. [cit. 2012-12-9]. Dostupné z: <http://www.suedtirol.info/cs/Prozijte-Jizni-Tyrolsko/Dolomity---svetove-dedictvi-UNESCO.html>

Jižní Tyrolsko: Jak se tam dostat. [online]. [cit. 2012-12-9]. Dostupné z: <http://www.suedtirol.info/cs/Prakticke-informace/Jak-se-tam-dostat.html>

Jižní Tyrolsko. Po stopách 1. světové války v Dolomitech. [online]. [cit. 2012-12-22]. Dostupné z: <http://www.suedtirol.info/cs/Prakticke-informace/Zeme-a-lide/Dolomity-Svetove-prirodni-dedictvi-UNESCO/artikel/1eb4fdc1-2597-41c8-b59a-480ffc16a703/Po-stopach-1.-svetove-valky-v-Dolomitech.html>

Jižní Tyrolsko: Ubytování. [online]. [cit. 2012-12-9]. Dostupné z: <http://www.suedtirol.info/cs/Ubytovani.html>

Treking.cz: Itálie lyžování v Alpách a Dolomitech. [online]. [cit. 2013-01-26]. Dostupné z: <http://www.treking.cz/sluzby/italie-strediska.htm>

V-tour: Zájezdy. [online]. [cit. 2013-01-19]. Dostupné z: <http://www.v-tour.cz/zajezdy>

Seznam ostatních zdrojů

CREPAZ, G. *Jižní Tyrolsko: Jiná Itálie.* Bozen: Athesiadruck.

Monte Piana: The first World War Museum. Informační leták, 2010.

The Great War on the mountains of Cortina d'Ampezzo. Informační leták, 2010.

SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK

Seznam obrázků

Obrázek 1: Zbytky zděného opevnění.....	26
Obrázek 2: Vstup do muzea Tre Sassi.....	28
Obrázek 3: Historická okružní stezka na Monte Piana	30
Obrázek 4: Hotel Villa Argentina	46

Seznam grafů

Graf 1: Cestovní kanceláře dle sezónní nabídky do Dolomit	36
Graf 2: Nabídka cestovních kanceláří do oblasti válečné fronty	37
Graf 3: Cestovní kanceláře se zájezdy do oblasti válečné fronty	38
Graf 4: Cestovní kanceláře nabízející zájezdy z hlediska formy turistiky	39

Seznam tabulek

Tabulka 1: SWOT analýza.....	33
Tabulka 2: Kalkulace dopravy	52
Tabulka 3: Náklady na průvodce	52
Tabulka 4: Kurzovní riziko.....	53
Tabulka 5: Nepřímé náklady nakoupených služeb	53
Tabulka 6: Přímé náklady na nakupované služby na 1 účastníka.....	53
Tabulka 7: Celkem náklady na nakupované služby na 1 účastníka	53
Tabulka 8: Nepřímé náklady na vlastní služby.....	54
Tabulka 9: Celkem náklady na vlastní služby na 1 účastníka	54
Tabulka 10: Rekapitulace	54

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Mapy	I
Příloha B – Mapy válečných muzeí.....	II
Příloha C – Mapa Monte Piana	III
Příloha D – Hotel Villa Argentina	IV
Příloha E – Fotografie míst tehdejší válečné linie	V
Příloha F – Fotografie pozůstatků válečné fronty.....	VI
Příloha G – Dílčí výpočty kalkulace	VIII
Příloha H - Seznam analyzovaných CK	IX

PŘÍLOHY

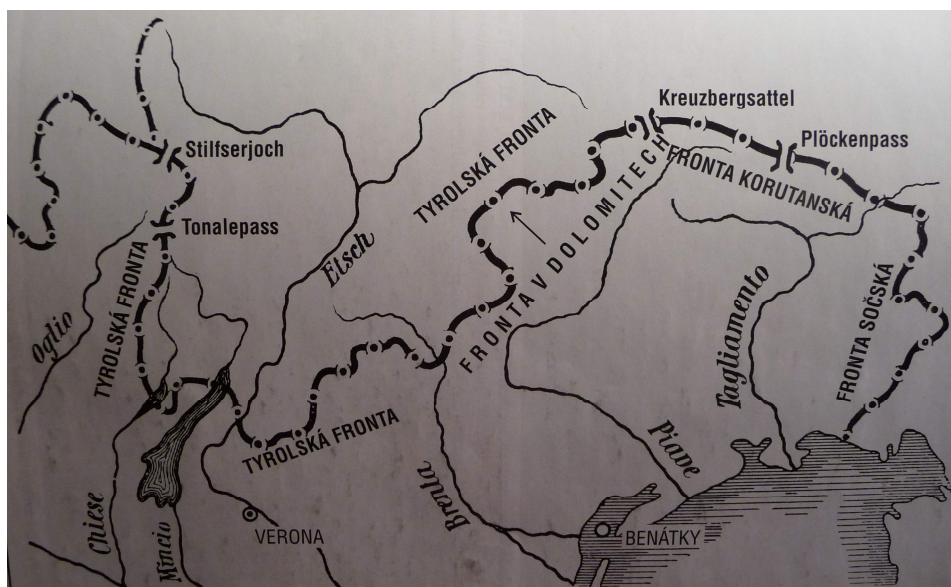
Příloha A – Mapy

Mapa severní Itálie

Zdroj: *Treking.cz: Itálie lyžování v Alpách a Dolomitech*. [online]. [cit. 2013-01-26].
Dostupné z: <http://www.treking.cz/sluzby/italie-strediska.htm>

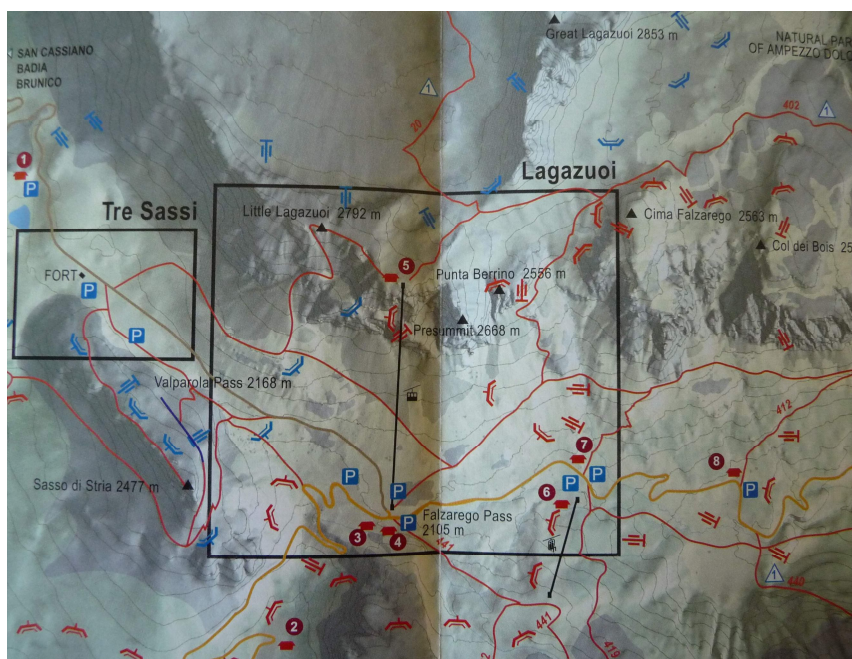
Mapa rozdělení válečné fronty

Zdroj: ČEPELKA, M. *Fronta v Dolomitech 1915-1917*. 5.vyd. Lysá nad Labem: Kiwi, 2009. s. 25. ISBN 978-80-254-4618-8.

PŘÍLOHA B- Mapy válečných muzeí

Mapa válečného muzea Lagazuoi a Tre Sassi

Zdroj: *The Great War on the mountains of Cortina d'Ampezzo*. Informační leták, 2010.

Mapa venkovního válečného muzea Cinque Torri

Zdroj: *The Great War on the mountains of Cortina d'Ampezzo*. Informační leták, 2010.

PŘÍLOHA C - Mapa Monte Piana

Mapa válečného muzea na Monte Piana

Zdroj: Monte Piana. First World War Museum. Informační leták, 2010.

PŘÍLOHA D- Fotografie hotelu Villa Argentina

Ubytování v hotelu Villa Argentina

Zdroj: *Hotel Villa Argentina: Cortina d'Ampezzo*. [online]. [cit. 2013-01-26]. Dostupné z: <http://www.hotelargentinacortina.it/eng/camere.htm>

Umístění hotelu Villa Argentina

Zdroj: *Hotel Villa Argentina: Cortina d'Ampezzo*. [online]. [cit. 2013-01-26]. Dostupné z: <http://www.hotelargentinacortina.it/eng/arrivare.htm>

PŘÍLOHA E- Fotografie míst tehdejší válečné linie

Údolí Travenanzes

Zdroj: Jarošová, 2012

Pohled na Tofany a Castelletto

Zdroj: Jarošová, 2012

PŘÍLOHA F – Fotografie pozůstatků válečné fronty

Zbytky válečných úkrytů v oblasti Lagazuoi

Zdroj: Jarošová, 2012

Zbytky zděného opevnění nad Passo Falzarego

Zdroj: Jarošová, 2012

Původní válečné štoly a pozice v oblasti Lagazuoi

Zdroj: Jarošová, 2012

Příloha G – Dílčí výpočty kalkulace

Výpočet kurzovního rizika: $(636,48 \times 28,6) - (636,48 \times 26) = \text{Kč } 1\,654,85$

Výpočet stravného:

1.den: doba strávená mimo ČR je méně než 12h, vypočítáme polovinu z EUR 45,-
= EUR $22,5/12$ (sazba/hod) x 6h= EUR 11,25

2.-6. den: Itálie sazba EUR 45,- snižena o 50% za poskytnutou polopenzi v ubytovacím zařízení, tj. $6 \times 22,5 = \text{EUR } 135,-$

7. den: nárok na plnou sazbu EUR 45,-. Snídaně v tento den nebyla poskytnuta.

Celkem tedy: EUR 157,5 => Kč 4095,-

Výpočet DPH za průjezd státy:

Německo:

$(\text{Kč } 63\,571,- \times 626 \text{ km}) / 1700 \text{ km} = \text{Kč } 23\,409,09 \times 19\% = \text{Kč } 4\,447,73$

Rakousko:

$(\text{Kč } 63\,571,- \times 222 \text{ km}) / 1700 \text{ km} = \text{Kč } 8\,301,62 \times 20\% = \text{Kč } 1\,660,32$

Itálie:

$(\text{Kč } 63\,571,- \times 504 \text{ km}) / 1700 \text{ km} = \text{Kč } 18\,846,93 \times 20\% = \text{Kč } 3\,769,39$

PŘÍLOHA H – Seznam analyzovaných CK

Adventura	Dostupné z: http://www.adventura.cz/
Alpina	Dostupné z: http://www.alpina.cz/
Alpy	Dostupné z: http://www.alpy.cz/
Cicala	Dostupné z: http://www.cicala.cz/
CK Conti	Dostupné z: http://www.ckconti.cz/
CK Kontakt	Dostupné z: http://www.ck-kontakt.cz/
CK Neckermann	Dostupné z: http://www.ckneckermann.cz/
CK Víkend	Dostupné z: http://www.ck-vikend.cz/
Čebus	Dostupné z: http://www.cebus.cz/
Čedok	Dostupné z: http://www.cedok.cz/
Emma	Dostupné z: http://www.emma.cz/
Fede	Dostupné z: http://www.fede.cz/
Firotour	Dostupné z: http://www.firotour.cz/
Geops	Dostupné z: http://www.geops.cz/
Italiatravel	Dostupné z: http://www.italiatravel.cz/
Italieonline	Dostupné z: https://www.italieonline.eu/cs/
Kudrna	Dostupné z: http://www.kudrna.cz/
Mayer&Crocus	Dostupné z: http://www.ckmayer.cz/
Mundo	Dostupné z: http://www.mundo.cz/
Nev-Dama	Dostupné z: http://www.nev-dama.cz/
Outdoor travel	Dostupné z: http://www.outdoortravel.cz/
Poznání	Dostupné z: http://www.poznani.cz/
Redok	Dostupné z: http://www.redok.cz/
Smart travel	Dostupné z: http://www.smarttravel.cz/
V-tour	Dostupné z: http://www.v-tour.cz/

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Zuzana Jarošová

Obor: Management cestovního ruchu

Forma studia: prezenční studium

Název práce: První světová válka jako nástroj cestovního ruchu v Italských Dolomitech

Rok: 2013

Počet stran textu bez příloh: 49

Celkový počet stran příloh: 9

Počet titulů českých použitých zdrojů: 10

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 7

Počet internetových zdrojů: 13

Počet ostatních zdrojů: 3

Vedoucí práce: Mgr. Jana Pernicová